

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זימל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. SZ.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Szervezetünk presztizse érdekében

A következő sorokban foglalkozni akarunk a kongresszusi zsidóság országos szervének, az *Israeliták Országos Irodájának* a pesti izr. hitközség egyes köreiből való véleményeltéréseivel. Hogy azonban a hivatlan prókátor tőgájában ne jelenjünk meg a fórumon, emlékeztetnünk kell azokra a közleményekre, amelyeket ez ügyben közreadtunk vagy öt évvel ezelőtt. Akkor volt, amikor néhai Lederer Sándor pesti hitközségi elnök megalakította a „Hitközségi Szövetség” név alatt az *ellen országos irodát*. Volt díszfelvonulás, dús frázishalmazás, cécó, sajtóbeharangozás, pompásan szónokoltak, megválasztották az összes lehetséges s lehetetlen módon megalkotott hitközségek elnökeit — és tovább nem volt semmi. A *Zsidó Ujság* volt akkor az egyetlen lap, amely rámutatott, hogy ennek az egész parádénak célja kibuktatni az akkori még életben levő Mezey Ferencet, az országos irodai elnöki székből, s ezért az egész kísérletnek humbug jellege van; ebből az alkalomból hangsúlyoztuk, hogy nekünk, az orthodox organumnak, anyiban köze van a dologhoz, mert alássa a törvényben lefektetett intézmény, az országos iroda, tekintélyt, ami orthodox szempontból nem lehet közömbös. Mert mély bölcseséggel mondja a talmud: „Ha egyszer a rombolónak szabad lehetőség adatik, akkor nem tesz különbséget jó és rossz között” (*Kivon semitno resusz lemaschisz...*) Mihelyt kifelé elterjed a vélemény, hogy maguk a zsidók sem tartják fontosnak a szervezeti alkotmányukat, akkor ez alkalmas az *orthodox szervezet presztizsének kikészítésére*.

Ez a szempont irányadó reánk nézve most is, amikor azt olvassuk, hogy a kongresszusi iroda reformtervezetet dolgozott ki, amelynek értelmében adót vehet ki a hitközségekre és hogy

egy országos törvényszéket akar felállítani a hitközségi ügyekben való döntésre. A reform-tervezetet szétküldötték a hitközségeknek, de a pesti izr. hitközség vezetőségének egy része már most sugalmazott olyan közleményt, hogy „ő bizony vétőt fog mondani az egész ellen, nem egyezik bele s mivel a pesti hitközség a kongresszusi zsidóság 75 százalékát foglalja magában, az iroda reformtervezete megbukott-nak tekinthető.” E beállítás ellen fel kell emelnünk szavunkat. A törvénybe iktatott szervezetünknek tekintélye megkívánja, hogy ne intézzük el ilyen sommásan a nyilvánosság előtt az iro-

dát. A pesti hitközségnek esetleges vétőjét nem kell előre beharangozni. Ha módjában van majorizálni a kongresszusi zsidóságot, akkor ezt megteheti, de minek ezt előre publikálni? Nekünk semmi közünk a kongresszusi zsidóság országos irodájához, de az egész ügy rendkívüli módon hasonlít az egykori a „Hitközségi Szövetség” neve alatt megindult hecchez, amelyet annak idején is már, mint az orthodox szervezetre káros, kétesértékű kísérletet visszautasítottunk. A mostani sajtóbeli kísérleti léggömböt is át kell szurni felekezeti életünk komolysága érdekében.

A beregszászi vizály megvitatása Pesten

(Saját tudósítónktól.) A magyar orthodox szervezet központi bizottságának e heti ülésén, amelynek lefolyásáról lapunk más helyén hozunk hivatalos közleményt, szóba került a *beregszászi hitközség ügye is*. Természetesen nem ilyen konkrét formában, mert a bizottság nobilitásával összeférhetetlen volna, hogy egy nem magyarországi hitközség belügyeibe való beleszólás látszatát keltsék. A nevezett hitközségben támadt helyzet csak alkalmat adott a bizottság tagjainak egy *elméleti eszmecsere*-re. Ebben az esetben azonban a teória nem egészen „szürke”, mert mindig tartani kell attól, hogy hitközségi vizályok forró légkörében a vérmesebbek oly lépésekre ragadtatják el magukat, amelyek tulvazetnek azon az ösvényen, amelyeket vallási életünknek irányítói az orthodox szervezetet megalakító nagy gaonok állapítottak meg és a melyeknek áthágása tilos orthodox ember számára. Beregszászon ugyanis a vallásos zsidók egy nagy része „neológ” hitközség neve alatt tömörült, mert

a kormányzat két orth. hitközséget nem enged. Helyes-e ez? Vajjon a név mellékes-e? Nincs-e diszkreditálva az orthodox név, ha egyes hitközségekben az intranzigens törvényhűek neológ lobogó alatt gyülekeznek? *E körül forgott az eszmecsere*. Minden tag felszólt. Gyönyörűség volt hallgatni az objektív, a nyugodt, az orthodox szervezet fennmaradásaért és a Tóra-hű tömegek megerősítéséért szeretettel aggódó fejtegetéseket. A végén kialakult az a nézet, hogy az *orthodox jellegű hitközséghez az orthodox név is szükséges*. Néha a név adja a jelleget. (*Forma dat esse rei.*) A neológ név felvétele — bármilyen célból történik — ellenkezik az *orthodoxia érdekeivel*, a *Mehoram Schick közismert döntésével*. Nem lehet orthodox hitközségnek elismerni oly közületet, amely kifelé neológ jellegű. De nehogy pártállásnak tűnjék föl az eszmecsere a beregszászi ügyben, mind-egyik felszólló hangsúlyozta, hogy *nem tekinthető orthodox hitközségnek oly hitközség sem, amelynek vezető-*

AZ ORTH. KÖZPONTI IRODA ÁLTAL INDITOTT S AZ ORSZÁGOS KÖZPONTI JESIVA SEGÉLYAKCIÓN RÉSZERE SZIMCHÁSZ-TAJRÓ ALKALMÁBÓL FELAJÁNLOTT CSZEGEK (BUDAPEST) (III. kím.)

Óbudai Freudiger Ábrahám féle minjon. Óbudai Freudiger Ábrahám P. 18, Weinstock Vilmos 6, dr. Rakonitz Gyula, Gellért Lipót 5-5, dr. Deutsch Accó 4, Neumann Hermann, Neumann Mendi 3-3, Ehrenfeld Márton, Ehrenfeld Lezsó, Ehrenfeld Miklós, Weinstock Gyula, Blau Jenő, Neumann N., Ernst Izidor, Friedmann Bernát 2-2, Friedmann B. Tauber Emil, Offenhütter Farkas, Weinstock Ervin, Eisler Jenő, Unger Ignác, Gellért Bandi, Neumann B., Eisler Lezsó, Schönberger Károly, Blau Miklós Blau Imre és Blau Sándor 1-1 pengő.

Vörösmarty ucca 55. sz. a. imháds. Thau M., dr. Farkas, Günsberger Ignác 1-1, Ringwald, Blau E., Altmann M., Strasser, Reisman K., Lebovits, Ebenthal Gy., Friedländer, Haas O. Nussbarm. Kosztelit Boros Ignác, Parcel 50-30 fillér.

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Jelíés levelek válaszbélyeggel küldendők.

Családi hír négy sorig P 4.—, azonfelül soronkint 1.— P. Minden hirdetés előre fizetendő (postabélyegben is küldhető).

H á z a s s á g

Huszonhárom év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

Löwinger Sámuel, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg

ÖNÁLLÓ KERESSETTEL bíró Lugomnak, kinek gyönyörű kelengyéje és berendezése van, vallásos élettársat keresek *Orthodox* 22 jelige.

Szép, csinos fiatal leány részére előkelő orth. családból, keresek benősülés céljából, elsőrangú cégnél jól bevezetett ügynökséghez, jó megjelenésű intelligens, vallásos, volt bóchert, ki vevők látogatására és akvirálására alkalmas. Csakis komoly és teljes című ajánlatokat kérek „sevesz áchim gám jochád” jelíge, a kiadóhivatalba.

42 éves, kimondott talmid-chóchem, chószid, 3 fiúgyermekkel (5-12 éves), biztos megélhetéssel rendelkező, önálló kereskedő, 50.000 P vagyonnal, keres 34-40 éves gyermektelen, nemeslelkű özvegyet, vagy elvált asszonyt, lehetőleg vagyonnal. „Serencse” jelíge.

K ü l ö n f é l e

FIGYELEM! Szigoruan orth. kóser házikoszt kapható: Paulay Etele ucca 22. II. 4. szám. Menü P 1.10, hústalan menü 70 fillér.

INTELLIGENS német leány 6 és 7 éves gyermekhez felvétetik. Froländer, Aggteleky ucca 16.

JELESEN érettségizett okleveles orth. tanító, elemi, polgári, gimnáziumi tanulók korrepetálását elvállalja. Cím a kiadóban.

UTAZÓK FIGYELMÉBE! Írtesitem a n. é. közönséget, hogy orth. kóser étkezé- démet megnyitottam. Megbízható szolid árak. Pontos kiszolgálás. Özv. Szabó Ábrahámné, Miskolc. Zsolcai k. 11.

ORTH. KÓSER koszt kapható, esetleges ottlakással, olesó árban. Király u. 19. III. 10.

ALKALMAZNEK pusztára bóchert, aki fiamat II. polgárra és másik két gyermekemet elemre tanítaná, ellátással, fizetéssel. Berger étkezde, Bleyer részére, Győr.

TANITÓNÓ, ki perfek. németül beszél, vallásos házba nevelőnőnek ajánlkozik. Telefon: 178-74.

VILLANYERŐRE berendezett Jaska sütőfelfszerelés eladó. Cím: Rosenberg Sándor, Salgótarján.

FÜSZERESSEGÉD rőfős-, vas-szakmában teljesen jártas, 1000 P övadékkal fiókület vezetését vagy más állást keres. Cím a kiadóban.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

Most

Budapest, Dob-utca 27.

(Skrek-ház) Lift

NE KISÉRLETEZZEN AZ ARCÁVAL

használja a bevált

BARBIEN

késnélküli borotváló port. Szombattartó cég világhírű készítménye.

BARBIEN Vegyipar, Bpest, Király-u. 30.

Budapesti Orth. Gyermekgondozó

Spielschule

4-6 éves gyermekek részére.

Kizárólagos német társalgás. Játék és hasznos foglalkozás. Naponta sétá.

Konzervatív vallásos szel em. Modern pedagógiai eszközök. Szellős, tágas helyiségek.

Beiratás: Naponta d. e. 9-1-ig

Megkezdődött továbbá iskolás gyermekek részére egész delutáni (2-1-ig) szakszerű **korrepetálás**.

Iskolai feladatok elvégzése felügyelet mellett. Fiúknak alapos héber (chümes-gemore) oktatás.

Német játék és társalgás. Részletes felvilágosítással szolgál

SONNENSCHIN S.
VII., DOB-U. 20. II. 20

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

GROSZBERG JENŐ.

JAKAB M. H. KÖNYVNYOMDA
Budapest, II. Iskola ucca 26.

Szenzáció a **RASOFIX** szagtalan borotváló por! Magyarországon új! Németországban általánosan közkedvelt.

1/2 kg. 1 P., 1/4 kg 50 fill.
Vezérképviselő: Löffler Miksa Vác
Viszonteladók nagy árengedmény.

A n. é. fogyasztó közönség szives tudomására hozom, hogy

Felhívás! cukrászdámat saját házamban, a régi helyiségben ismét **megnyitottam,**

ahol személyes vezetéssel a nálam rég megszokott előzékeny és figyelmes kiszolgálásban részesítem kedves vendégeimet. — Lakodalmi és egyéb alkalmi rendelést a legutányosabban vállalom.

Dancziger József
cukrász
Rombach-u. 13. Tel.: J. 423-14.

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyi soványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Dijtalan tanácsadás.) „Miracle” hajeltávolítószer szétküldése utasítással. Budapest, VI., Andrassy ut 38. Párizsi áruházal szemben. Kérjen prospektust!

sege nem áll din-tajró elé, ha erre vonatkozólag komoly rabbinikus oldalról felszólítást kap.

A bizottság tagjai egyébként kifejezték ama reményüket, hogy ez a diskusszió mégis csak „lehalócho velaj lemádsze” elmélet marad a magyar orthodoxiában.

Menjen Palesztinába!

Egy napilapban megjelent egy budapesti ügyvédnek a népjóléti miniszterhez intézett nyílt levele, amelyben egy különös ügyvel menekül a nyilvánosság elé. Arról van szó, hogy az ügyvéd egyik felének érdekében fennjárt a miniszteriumban s a kérelem támogatására megemlítette, hogy az illető háromszatendeg katonáskodott. Erre az illetékes osztálytanácsos azt mondta volna, hogy menjen az illető Palesztinába, mert Magyarország nem szorul rá ilyen védőkre. — Ha igaz ez a kiszólás, akkor meg kell állapítani, hogy mint antiszemita megnyilvánulás meglehetősen nélkülözi a szellemességet. Megismétlődik a régi vicc azokból az időkől, amikor még sok Kohn járt az egyetemre. A professzor megnézi a diák indexét s feicsóválva mondja: „Kohn? — mintha ezt a nevet már hallottam volna.” Erre a diák azt feleli: „Mintha ezt a viccet is hallottam volna.” Jó viccnek azért nem nevezhető ez a Palesztinába való küldés, mert tudvalevőleg hadköteleseknek nem szoktak oly könnyen adni engedélyt a Palesztinába való kivándorlásra. És eszünkbe jut, hogy az antiszemita megnyilatkozások meglehetősen sablonosak. Németországban temetőgyalázások, Lengyelországban diákverekedések, Bécsben az akkor még ki nem derített Bia-torbágyért a zsidó diákokat teszik felelőssé s Magyarországon az Ergereket és Bergeket Palesztinába küldik, ha épen tetszik. — De azért tévedni méltóztatik, ha szerencsés gondolatnak tekintjük a miniszterhez intézett nyílt levelet. Mivel a palesztinai deklaráció csak négyszemközt folyt le, bizonyítani nem lehet, esetleges per alkalmából csak feleslegesen fogják tárgyalni, hogy az illető ur mennyiben s milyen mértékben antiszemita s így egy adatlunk több lesz arról, hogy gólusban vagyunk. De erre nem kell bizonyíték. Ugyis tudjuk.

SZOMBATHELYEN legizletesebben és legolcsóbban étkeszhetik EINHORN SIMON orth. vendéglőjében, Erzsébet királyné-u. 5. sz. Előzékeny és pontos kiszolgálás, Lakodalmat jutányosan vállal.

A Központi Bizottság értekezlete

Az orthodox Központi Bizottság e hó 10-én tartotta rendes üléset az Orthodox Központi Irodában Frankl Adolf felsőházi tag emokietek miatt. A Központi Iroda reszerol, mint az ügyek eloadója Hartstein Lajos ügyvezető atemok és dr. Kemner Imre jogtanácsos vetek reszi a tanácskozásban. A bizottság rabbi tagjai közül jelen voltak: Strasser Salamon debréni, Rosenbaum Mozes kisvárdai, Teitelbaum Najfali nyírbaróti, Snyders Bernát góri, Brody Emanuel nagykállói és Rosenbaum Lipót tállyai fő-rabbik. A világi tagok közül megjelentek: Óbudai Freudiger Abraham, Óbudai Freudiger Lipót kormányfőtanácsos, Klein Márkusz, Korein Desső (Budapest), Friedmann Herman (Mándok), Steiner Vilmos (Pápa), Krausz Mór (Dávecen), Mandula Mór (Miskolc), Németi Sándor (Nyíregyháza), Schwartz Izidor (Győr), Berger Benő (Béld) Kornitzer Salamon (Szerencs).

Az ülésen Hartstein Lajos ügyvezető alelnök és dr. Reiner Imre referátumai alapján beható tárgyalás alá kerültek a napirenden levő folyó ügyek. Az összes kérdések megvitatásában valamennyi bizottsági tag élénken részt vett. A tárgysorozatból kiemeljük a hitközségi alkalmazottak javadalom-redukciójára vonatkozóan utóbbi időben gyakrabban előforduló vitás kérdéseket. A bizottság annak megállapítása mellett, hogy habár teljes mértékben ismeri a hitközségi tagok sajnálatosan leromlott gazdasági helyzeté miatt a hitközségek háztartásában és költségvetésében előállott súlyos helyzetet: mégis a legnagyobb mértékben súlyt helyez arra, hogy redukciónak csak ott történhessenek, ahol ez mellőzhetetlenül szükséges és ekkor is csak abban a mértékben, amely az alkalmazott min.ális létfenntartását nem veszélyezteti. E tekintetben maximumisan a közalkalmazottaknál behozott redukálás mértéke jöhet csak számba. A Központi Iroda szükség esetén megbizottját fogja az ilyen ügyek kivizsgálására kiküldeni.

Foglalkozott még a bizottság a vasárnapi munkaszünettel, továbbá a szombati hetivasarok atheizézesevel kapcsolatosan az orthodox zsidóságot érintő ügyekkel. Frankl Adolf emok kijelentette, hogy a Központi Iroda a legfontosabb reidatának tudja, alandoan ügyemmel kísérni ezeknek, az orthodox zsidóság — amugy is súlyosan leromlott — gazdasági helyzetével összefüggő kérdéseket. Az Iroda a legnagyobb nyomatékkal fog illeltes neyen állást foglalni, hogy ezek, a hazai orthodoxia létkérdését jelentő ügyek, kedvező rendezést nyerjenek.

A bizottság rabbi tagjai határozatot hoztak a peszách-lisztell és peszách-cukorral kapcsolatos egyes kérdések tárgyában is. Kimondotta a bizottság, hogy azok a macoszsütődék, amelyek a központi rabbi felügyelet alatt készült lisztben kívül egyéb lisztből is állítanak elő macoszt, nem nyerhetnek az illetékes orthodox rabbitol orthodox felügyeleti tanusítást (hechsert), mert a különböző liszthasználat folytán vallási-tilalomszegések fordulhatnak elő. Ugyanebből a vallási érdekből kimondotta a bizottság, hogy az orthodox tagok csakis olyan üzletekben szerezhetik be peszách-cukor szükségletüket, amelyek kizárólag a központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak.

A központi bizottsági ülés befejeztével a világi tagok, mint a pénzügyi bizottság tagjai tartották meg rendes évi ülésüket, Óbudai Freudiger Abraham pénzügyi bizottsági elnök vezetésével.

**Drága a szén,
ne főzzön otthon!**
Rendkívül olcsón szállítja az ebédei
Niszel orth. כשר
étterem
VII., Rombach-ucca 16.
Telefon: J 439-96.
Havi előfizetőknek nagy árengedmény

Legművészbib
parókat
már 40 év óta
PESSL
udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készíti.
Budapest, IV., Váci-utca 19.

Az erdélyi orthodox országos elnökség betöltése

(Saját tudósítónktól.) A beszercei főrabbi elhunytával megüresedett országos irodai elnöki szék betöltése állandóan foglalkoztatja az erdélyi orthodoxiát. Az ügyeket egyelőre — mint a Zsidó Ujság már megírta — egy hét tagu bizottság intézi. Ez a bizottság a múlt héten Erőmhályfalván Klein halmi-i főrabbi elnökletével összejövetelt tartott s ott elhatározták, hogy januárban megválasztják az országos elnököt, illetőleg az elnökséget. Ugyanis célzerűnek látszik a kérdés olyatén megoldása, hogy a rabbi-elnök mellé egy világi elnököt is választanak. A rabbi-elnök valószínűleg Klein halmi-i főrabbi lesz. Világi elnöknek jelölik a nagyváradi orth. hitközség elnökét Mittelmann Jakabot

és Freund Chájim a szatmári orthodox hitközség egyik intranzigens vezető tagját. Természetesen ezt csak beszéljük. A mikor erre vonatkozólag kérdést intéztem Mittelmann elnökhöz, mosolyogva felelt:

— Nem cáfolhatom meg, mert akkor olybá tünne, hogy a dolog, mintha úgy volna, hanem annyit mondhatok, hogy igyekezni fogunk a dolgot békésen elintézni, mert hitközségeinknek igazán teljes békére van szükségük, hogy megbirkózhassanak a mai idők nehézségeivel.

Ebben az egyben mindenki igazat fog adni az elnök urnak. A machlajke a mai időben igazán luxus.

Rosenberg Dávid (Nagyvárad)

Pesti mozaik

A FÉLREISMERT SZAKÁLL. Két héttel ezelőtt történt a következő eset, amelyet pesti neológ körökben gunyos nevetés kíséretében mesélnek. Ott kezdődött, hogy a híres publicista egyik még zsidónak megmaradt unokája bar-micwa lett a dohányuccai templomban. A templom után kitűnő büffé volt a szülők lakásán. A család egyik barátja valamivel később érkezett a gratulációhoz és a vendégek között, egy előtte ismeretlen, elegáns, szakállas urat lát, aki véletlenségből akkor nem evett a sonkás szendvicsekben. Erre odament hozzá s a legszeretreméltóbb mosollyal mondja neki:

— Mazel tov, Tanár ur, nagyszerűen készítette elő a fiút a barmicvóra, gratulálok. Az ur meghajtja magát s bemutatkozik — egy olasz gróf volt, a publicista kitért leányának férje, aki direkt a családi ünnepre jött Olaszországból, ahol még grófok is szakállt viselnek s így nem tehet róla, hogy a pesti hölgy, szakállá után ítélve azt hitte, hogy valami neológ „rov”

lehet, de el sem tudta hinni, hogy olasz gróf is lehet.

A DOHÁNYUCCAI ORGONAHANGVERSENY. A lapokban közzétett hirdetés értelmében nagy orgonahangverseny lesz a dohányuccai templomban. Több előfizetők méltatlankodott azon, hogy nem helyezték meg ezt az intézkedést, amely a templomból hangversenyt csinál. Az ő megnyugtatókra meg kell jegyeznünk, hogy hezzáértők bemondása alapján — mi még sohasem voltunk a dohányuccai templomban — minden péntek este lényegében véve ugyanilyen zenei élvezetben van része az egybegyűlt közönségnek. Erre való tekintettel az orgonahangversenyt csak férfiak szerepelnek. Igaz ugyan, hogy ez alkalommal férfiak s nők együtt fognak ülni, de — amint halljuk — ez megtörténik máskor is, ha nem is hivatalosan, így például a Tóra örömmünnepe is (Szimchásh Tajró).

HARMADIK EMELET LIFT NÉLKÜL. A dohányuccai új hitközségi építkezést befejezték, felavatták s minden nagyon szép volt. Minket azonban az egészről csak egy érdekelt: hol lesz a könyv-

tar, ahol dr. Friedmann Jónás, a tudós könyvtáros mindenféleképpen a legkészségesebben áll rendelkezésére. Megtáltuk, hogy a könyvtár helyzete rendkívüli módon a magasba lendült: harmadik emeletre került, a hol lift nincs. A könyvtár minden igénybevevője az emeletek szaporítása helyett a könyvek szaporítását szeretne volna látni.

GAJMÉL BENC SOLÁS PER PROKURÁRA. Ez nem a dohányuccai templomban történt, ellenkezőleg: egy ügyvezetett konzervatív templomban. Felhívunk egy urat a Tórához, aki az utóberőchó után a vesztélytől megmenekültek áldásmondatát mondja (gajmél-bencsolás). Mikor a Tóra mellől lemegy, az összes ismerősei odarohannak, gratulálnak s megoströmlöjkék kérdésekkel, hol volt életvesztélyben s hogyan menekült meg. Az illető ur szerényen elhárítja magától a gratulációkat azzal, hogy nem ő menekült meg a bajtól, amiért gajmél-bencsolást végzett, hanem a veje, aki helyett ő mondotta el az imát. (Veje ugyanis — már keresztény. És így csak a gajmél első feléhez van joga.)

A TOROCKÓI MENYASSZONY TRAGIKOMÉDIÁJA. Olvassuk, hogy egy budapesti színházban a torockói menyasszony című vig darabot adják a neológ zsidóság nagy lelkesedése mellett. A darab tartalmát is ismerjük a lapokból. Szól arról, hogy az unitárius parasztleányról, aki menyasszony, megtudják, hogy zsidó és az egész falu elfordul tőle. Azután kiderül, hogy mégse zsidó, hanem unitárius s ekkor újra a boldogított menyasszony...

Az unitáriusok tudvalevőleg elvetik a szentháromságáról szóló katolikus dogmát; azt hirdetik: csak egy az Isten. Unitarianizmus közel áll a reformzsidósághoz. És egy neológ zsidó, aki nem tart semmit, lényegében véve unitárius. S a zsidónak hitt leányt a darabban az unitáriusok gyűlölik? Mit jelent ez? Faj-teóriát! Hogy itt nemcsak hübeli, hanem fajbeli momentumok játszanak szerepet! Hogy ez antiszemizmus! És ennek tapsolnak? Egy majdnem unitárius zsidó írta antiszemita darabjának? Ez nem annyira vigjáték, mint inkább tragikomédia.

Kundmachung

Wirkungsvolle רישון in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel Barmizvo, Chasene ריה וויב. Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Portó recommandirt im voraus erbelen. — Pschettl werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Rabbiner ISRAEL BRAUN

Budapest, Szövetség-utca 43.

Érdeklődés alkalmával válaszbellyeg melléklendő. A dróse-ért járó tiszteletdíj előre küldendő be. Drósek raktáron nincsenek csak megrendelésre készülnek

Gyönyörű ezüst

Menorák

Engros és detail-eladás gyári árban!
Valódi ezüst Menóra 28 P.-től kezdve!

Tekintse meg óriási választékunkat!

Heiden Leó ÉKSZERÉSZ ÉS ÓRAS
Budapest, VII., Király ucca 21.

Vázsonyi János interpellációja

Vázsonyi János meginterpellálta Ernszt Sándor kultuszminisztert az egyetemi felvételek visszasságáról. Őt konkrét esetet említett, amikor jelesen érett tanulókat utasítottak vissza. Kérte a minisztertől, közölje a Házal, hány jól és elégségesen érett tanulókat vettek fel és hány jeles diákot utasítottak vissza. A külföldön tanuló diákok számára kell devizának lenni, mert különben a nemzet szellemi vagyona csökken.

Ernszt miniszter: Előfordult, hogy jelesen éretteket nem vettek fel. A törvény azt írja elő, hogy elsősorban hadviseltéket, hadiárvékat és köztisztviselő gyermekeit kell figyelembe venni. Ma sokkal több egyetemi hallgató van, mint Nagy-Magyarországon. A budapesti egyetem jogtudomány szakán 10% az izraelita hallgatók száma. Szegeden a jogon 13, az orvosi szakon 22, bölcsészeten 13, matematikán 12, gyógyszerészeti szakon 18 százalék izraelita a hallgatók közül. Debrecenben a jogtudományi karon 28, az orvosi karon 24, a bölcsészeten 9 százalék izraelita. Pécsen a jogi fakultáson 10, az orvosi 22, a bölcsészeten 23 percent az izraelita. A közgazdasági egyetemen a kereskedelmi szakon 31, a tanárin 7, a mezőgazdaságin 4, a revizorin 55 százalék izraelita. Arról tehát nem lehet szó, hogy célzatosság nyilvánulna meg. Nem akarja túlságosan szaporítani az oklevelek számát, de nem is akarja elzárni az utat a tanulni vágyók előtt.

Vázsonyi János szerint a miniszter

FIGYELEM!

Tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy a Budapest, VII., Rombach-uca 12. szám alatt létezett vendéglőmet nov. 1-én megszüntettem. Helyette a szemben lévő házban

Rombach-u. 11. sz. 1. em. 12. alatt orth. כשר penziót és éttermet nyitottam.

Az olcsó házbér és más kiadások redukálása folytán abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy nb. vendégeimet kellemes és otthonos helyiségekben nagyon olcsó árakban szolgálhatom ki.

A né. közönség pártfogását kérem
Fränkel Ignác
Rombach-u. 11. sz. 1. em. 12.

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálok kiírtása arcról, karról, szépségápolás, helyi soványítás legmodernebb alapon, szemölcseltetés, hámlasztások. (Díjtan tanácsadás.) „Miracle” hajellátószert szétköltsége utasításai: Budapest, VI., Andrássy ut 38. Párizsi áruházal szemben. Kérjen prospektust!

nem az ő interpellációjára felelt, mert nem a felekezeti megosztás, hanem a jelesen érettek iránt érdeklődött. A Ház a választ tudomásul vette.

Egy csontváz tanulsága

A Zsidó Ujság mult száma hirt adott arról, hogy angol régiség-tudósok vezetése mellett folyó palesztinai ásatások, állítólag napvilágra hozták Szodoma és Gomorra (Szedajm és Amajró) romjait. A híradás legfontosabb része az a pár sor, amely azt közli, hogy a romok között egy gyermek csontvázat találtak, ami azt bizonyítja, hogy a régi pogányság egyik maradványáról van szó mindenesetre. Mert, hogy a pogányok gyermekeit a bálványok tiszteletére elégették, azt a Tórán kívül látjuk egész világosan a Királyok könyvéből (Melóchim II. 3.) amikor Mésá moabita király (akinek egy köpfeliratát 1868-ban találták meg) a reá nézve nehéz hadi helyzetet úgy akarja megváltoztatni, hogy elsőszülött fiát, a trónörököszt feláldozza az ő nemzeti bálványának. A Tnach-ban sokszor említett Moloch-kultusz (lehávív lámajlech) kapcsolatos volt a gyermekek elégetésével. Az asszír népek közül (Melóchim II. 17. 31.) egy város lakosai elégették fiaikat az Adarmelech nevű bálványuknak.

A Szedajm romjainál azonban más gyermekáldozatról van szó. Erre vonatkozólag megrendítő párhuzamot találunk a Jalkó Simajni-ban e vershez: „Vajomosz melech miczrajim vajonchü, bené jizroél min hoavajdo — amikor Miczrajim királya meghalt felsóhajtottak fiai: oé! fia a robot miatt a felszállt sóhajtuk Istenhez.” Rabbi Akivó ezt arra ez esetre magyarázta, hogy az egyiptomiak befalazták a zsidó gyermekeket a azoknak jai-gatása hatolt az égig (Pirké de-Rabbi Eliezer). Az akkori időkben szokásos volt a pogányoknál a ház építésének befejezését egy a falba befalazott gyermek feláldozásával ünnepelni.

A Szedajm környékén a romok között talált gyerrnek is ilyen borzalmas áldozati objektum lehetett. S ha a fel-talált romok valóban Szedajm romjai, akkor az ott talált gyermek áldozat árnyéka annak a fénynak, amelyet az „akédo” jelent. Ábrahám számára a legnagyobb megpróbáltatást jelentette az, ami akkor szokásos volt: a gyermeknek feláldoztatása. Az „akédo” ál-

tal jutott tudomására az egész világnak az, hogy Isten gyűlöli az emberáldozatot. Hogy az emberiség ilyenmü felvilágosítása nem volt könnyű, mutatja a szedajmi romok között talált gyermeki csontváz.

Newyork főkerületének közigazgatási elnöke — zsidó

Newyorkból jelentik: Samuel D. Levy a híres zsidó jogtudós és szociálpolitikus tegnap 247.111 szavazattal Newyork főkerületének, Manhattannak közigazgatási elnökévé választották. Ellenfelét, a republikánus párti Eduard Carringtont 181.219 szavazattal győzte le.

Samuel D. Levy hetven éves. Évtizedek óta dolgozik Newyork közéletében, de energiájának igen nagy részét zsidó ügyekre fordította. Tíz éven át az ifjúkoruk bírója volt. 1881-től 1891-ig elnöke volt az egyesült zsidó jóléti intézménynek. Huszonkilenc éven át irányította a zsidó árvamenházat és tíz éven keresztül kurátora volt newyorki zsidó hitközségi institucióknak. A gyermekjóléti ügyeknek specialitájaként ismerik Amerikában. Egyébként is állandóan részt vesz jótékonyági ügyekben.

Itt említjük meg, hogy Louis Marcus, volt filmgyáros 26.364 szavazattal megválasztották Lake City polgármesterévé. Ő az első zsidó, akit ez a város ebbe az előkelő pozícióba hívott.

— HULIGÁNOK EGY ZSIDÓ TEMPLOMBAN. Zamline, lengyelországi városban egy husztagu, revolverekkel felszerelt banda behatolt a zsinagógába és a jelenlevők között valóságos pogromot rendezett. A banda tagjai két csoportra oszlottak, az egyik csoport behatolt a hívek közé, a másik pedig elállotta a zsinagóga bejáratát, nehogy valaki a templomból kimenekülhessen. A templomban levő huligánok a gyantlan imádkozókra rontottak. Nagy pánik keletkezett, a nők elájultak. Amikor a zsidó ifjak támadásba mentek át, a kampós-keresztesek revolverrel védekeztek, egy tizenéves fiatal embernek két karját járták át a golyók és négy más jelenlevőt lábán és vállán sebeztek meg a lövedékek. A rendőrség csak egy óra múlva jelent meg a helyszínen. Letartóztattak három huligánt és Mír Friedmann, aki két lövedező huligán kezéből kiütötte a fegyvert

Keleteurópa zsidósága gazdaságilag összeomlik, — ha Amerika nem segít

Dr. Bernhard Kahn, a Joint Distribution Committee európai igazgatója, mint a Zsidó Ujság október 23-i száma előre jelezte a napokban Berlinből Newyorkba érkezett. Az amerikai zsidó sajtó és a zsidó intézmények vezetői megkülönböztetett figyelemmel foglalkoznak Bernhard Kahn dr. személyével.

Dr. Kahn az ujságírók előtt nyilatkozott Amerikába való utazásának céljairól. Mindenek előtt informálni akarja az amerikai zsidó vezetőférfiakat arról a katasztrófáról, amely a kelet-európai zsidóságot fenyegeti. Ha idejekorán nem jön segítség, akkor a veszedelem az egész európai zsidóságra át fog hárulni.

— Kelet-Európa zsidói — folytatta dr. Kahn — jól tudják, milyen a helyzet Amerikában. Nem is várják, hogy most is olyan összegekkel segítsék őket, mint az elmúlt években, csak azt kívánják, hogy az amerikai zsidók ne feledkezzenek meg róluk, nagy, irtózatossánságukban. A Joint teljesítményei Kelet-Európában a nagy válságok nyomása alatt, erősen csökkentek. Az európai viszonyok annyira megrosszabodtak, hogy a zsidók nem is kérnek egyebet, mint-hogy amerikai testvéreik mai lehetőségük közt képest nyújtsanak segédkezet nekik.

— 1923-tól 1927-ig a Joint évente három-négy millió dollárt adott a nyomorgó keleteurópai zsidóság fölsegélyezésére. Az elmúlt évben a Joint mindössze félmillió dollárt adott Európának. Ebből az összegből 300 ezer dollárt elosztottak Lengyelország inséges zsidói között. Ha hozzászámítjuk azokat az összegeket, amelyeket a Joint ICA Foundation és az Agro-Joint kaptak, akkor az amerikai zsidóság mindössze 1.600.000 dollárt adakozott az elmúlt esztendőben. A keleteurópai zsidóság megelégszik, ha annyit kap a jövőben amerikai testvéreitől, mint az elmúlt esztendőben. Közben ugyanis a keleteurópai zsidók megtanulták azt is, hogy miképp segít-

hetnek önmagukon. Emberfeletti munkát végeznek, hogy institucióikat fenn-tarthassák. Ha azonban teljesen tá-masz nélkül maradnak, akkor minden emberbaráti intézményük összeomlik. Dr. Khan ezután a különböző országok helyzetéről informálta az ujság-írókat és kijelentette, hogy a helyzet a legkritikusabb Lengyelországban, Beszarábiában és Ruszinszkóban, ahol a zsidók nagyrészt valóságilag az éhínség fenyegeti.

Azért jöttem ide, — fejezte be dr. Khan beszédét — hogy az amerikai zsidóság vezetői előtt őszintén feltárjam az európai zsidóság helyzetét. Jól tudom, hogy itt, Amerikában is rossz a gazdasági helyzet, de viszont tudom azt is, hogy az amerikai zsidóság még mindig abban a helyzetben van, hogy elhárítsa a keleteurópai zsidóságról azt a katasztrófiát, amely sajnos bekövetkezik, ha gyorsan nem jön segítség.

A bukaresti Malbim-templom árverés előtt

A híres Malbim a 60-as években Bukarestben volt rabbi. Mivel rendkívül erélyesen képviselte az orthodox álláspontot, a gazdagok s az elszidótlanodottak beárulták a hatóságoknál, a mire a hirneves rabbi parasztszékében, áruházban menekült Romániából Galiciába. Az a templom, amelyet ő alapított, még most is fennáll a bukaresti Bravilor utcában. Ez a román főváros egyetlen orthodox temploma, hivi a legszegényebb rétegből kerülnek ki. A templomot eddig önkéntes adományokból tartották fenn. Az elmúlt ünnepeken azonban az önkéntes adományok oly csekély összeget tettek ki, hogy a renoválási költségeknek még a kamatait sem lehetett kifizetni. Ezért el akarják árvereztetni a hitelezők.

Bukaresti jelek szerint a templom előjárósága az uccákon röpirat utján hívja fel a közönség figyelmét a

szomorú esetre.

„Segélykiáltás” a röpcédula címe. Aláírás: „A Meyer Leibis Malbim zsinagóga tanácsa”. A „tanács” segítségével fordul minden jó zsidóhoz, akinek szíven fekszik a híres „Malbim”-templom ügye, amelyet ha nem érkezik meg idejében a segítség, el fognak árverezni. A röpiratban a következő jellegzetes részletek vannak:

„Hova mennek el a hívő gyermekek „Kadist” mondani, ha ez a templom nem lesz többé, hiszen a többiek, amelyekben még „ninjan” sincs mindig, már reggel 8 kor bezárják?”

„Hova mennek el azok az apró gyermekek Tórá-t tanulni, akiknek szülei nem tudnak külön tanítót fogadni?”

„És az öregek hol fogják esténként a Tórá-t tanulmányozni?”

„A nagyünnepeken pedig hova megy imádkozni a zsidó koldus, a zsidó csavargó, az a „zegény zsidó, aki nem képes helyét megváltani, hova megy imádkozni, ha a Malbim-templomot bezárják, az egyetlen, amelynek kapui előtt nagyünnepeken sem állanak csendőrök?”

„Azt várjátok talán, hogy mulatóhely, vagy korcsma nyílják a szentemlékü rabbi templomában?”

— ORTHODOX IFJUSÁG: ÉLET TRNAVAN. Nagyszombati (Trnava) le-velezőnk írja: Mióta R. Szméil Dóvid Ungár „” a főrabbin, Nagyszombat a szlovenszkoí orthodoxia egyik legtekintélyesebb községévé lett. A hir cves nagy-szerű jesiván kívül van 2 ifjúsági egye-letünk a Somré Tóra és az Aguda Jugend-gruppe. Előbbi a magyarországi T. B. mintájára működik. Esténként e-odást tart Schreiber Simon rabbi, a báál batim Ecz Chájim egyletének kitünő előadója. Az Aguda ifjúság esténként daf jami (egy talmudi lap-penzum) tanulást rendez. A két ifjúsági egylet közös szo-ális tevé-kenységet fejt ki. A Somré Tóra vezetősé-ge: Beck Béla elnök, Adler Sándor alel-nök, Koth Sándor pénztáros. Pumenfeld Endre és Adler József ellerörök, Stern Samu titkár stb. Az Aguda ifjúság tiszti-kara: Greiner Sándor elnök, Beck Béla al-elnök, Bernfeld Sándor, Herzog Andor pénztárnokok; Herzog Nándor, Halle Jenő ellenörök, id. Koth Albert titkár.

Kizárólag egyedül orthodox kóser

WEISZ MÓR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423—65.

Karlsbadi kétszersült, keksz, nápolyi, levestészták

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

Intézményesített zsidó erények

A jelenlegi rut. financiai állapotok, amelyeknek közvetlen, avagy közvetett hatása alatt, az évek losszu során át, olykor véres verejtékek gyűjtött vagyonok is megsemmisülnek, eszembe juttatnak egy oly intézményt, amely tőkénnek biztosságot és bő kamatokat nyújt. Hogy ezen intézmény milyen régi, azt pontosan megállapítani nagyon kényes és nehéz, ellenben vannak több mint kétezer éves szent irataink, amelyek már megemlítik. A Talmud *Pérah* traktátusának első misnájára gondolok, amelyben mondva vagyon *Ilü devórum sebódom ajchéh pérajszéhém baajlom hazeh, vehákeren kavimesz loajlom habóh* — ezek azon dolgok, amelyeknek gyümölcsét az ember ezen a világon élvezi, de amelyeknek tőkéje biztonságban és érintetlenül megmarad a jövő élet számára... Ezekhez tartozik mindaz, amit szüleink tisztelőre fordítunk, továbbá humánus célokra a felebarátok közötti békés együttélés táplálására, de a tanulás (*talmüd tajró*) mindennek fölött való.

Az anyagilag rossz idő, amely ugyszólván az egész világot végigjárja, keresztülszántja, romlásba hoz válogatás nélkül a jó és rossz emberekre. A derék, nemes, jószívű, tisztalelkű ember azonban mindamelllett boldognak érezheti magát, mert neki van még más tőkéje is, amelynek kamatozása nem más, mint ama jóleső, vigasztaló tudat, hogy nem hiába élt, nem hiába munkálkodott, nem hasztalan szerepelt, bölcsen megjegyzése szerint Isten segédértára gyanánt, a morális világ teremtesénél. Ami jót tett élete folyamata alatt az oly gyümölcsöt hoz neki, amely megörvendeztetni őt, még ha máskülönbén kénytelen is elveszett pénze fölött gyászkönyvet hullatni.

Ámde jaj annak, a megtestesült egoistának, aki vagyonát minden kecsgetető nyereségre rábízta, csupán annak a régi, jó intézménynek sohasem szavazott bizalmat, ahol vesztéséig abszolút nem létezik és így nincsen is rajta semminemű követelése sem a földi kamatokat illető-

leg, még kevésbé a jövő élet tőkéjére vonatkozólag.

Amit Vajéró szombatján Áyróhom ös-
atyánkról olvastunk a Szentírásban, az főleg a *gemilusz cheszed* fejezetéhez tartozik. Ez a szó humanitást jelent és a széles alapu fogalom alsó osztályaként a vendégszeretet *hachnószasz ajrechim* számítható. Ábrahám három idegen, teljesen ismeretlen vándort lát a nap hő szakában jönni. Nem gondolkodik hosszasan és nem kérdez sokat, elébük megy és melegen, barátságosan szívélyesen invitálja meg őket és a megvendégelés valóban királyiakkhoz méltó volt.

A régi zsidó felfogás a vándorló szegényben is *ajrech-ot*, vendéget látott. A szegények fogadását most egyetek látják el. A szeretet és jótékonyág gyakorlása egyetek keretében történik.

Évek hosszú során keresztül gazdagon és örömmel folytak be az adományok ezen egyetekbe. De hirtelen rosszabb idők állottak be. A szegénység emésztő tüze ugyalátszik felperzselt a jótékonyágnak égi tüzét is, és *ajchó és*. A szegénység nőttön nőtt és sajnos még növekszik is, testvéreink egyes rétegeiben, de nem ugyanilyen mértékben az adományok és az adakozás öröme ott, ahol a szűkölködést nem igen ismerik. Mily nehéz lehetnek az idők a *szegények számára*, ha már a gazdagok is panaszkodnak és szomorúan, gondterhelten tekintenek a jövőbe. Tömrőlünk tehát egyre szorosabbra ezen egyeteink köré, most amidőn emésztő vihar söpör a világon keresztül.

Jámbor anyák és jámbor anyáknak leányai tekintetek Ábrahámra, aki száz évek terhe alatt, beteg, a déli nap perzselő hatásainak dacára, sátrának ajtaja előtt várt az átvonuló, éhező vándorokra, elibük szaladt és nemcsak hogy megvendégelte, hanem sajátkezeleg kiszolgálta őket. Amerikának egyes városaiban, úgy tudom, van egy délutánja a hétnek, a szenvedő emberiségnek szentelve. Ekkor jönnek össze a zsidó nők vagyonosabbjai és néhány

órát dolgoznak, azok javára, akik a gondok sulya alatt roskadoznak. A tudat, hogy néhány órának gyümölcsét az Égi bankba fektettük, elég kamat az élet számára. És az anyáknak ragyogó példája leányaiknál, további kamatoztatása a nemes tetteknek.

A *csedoko* és egyéb ilyenemű egyetek azon intézetek, amelyek jó kamatokat fizetnek az életben és amelyeknél a tőke oly biztos, mint a halhatatlanság. Áldottak akik ezen intézmények alapköveit rakták le, tetőzet alá hozták és önzetlenül ápolják.

Dr. Reich Sándor gyermekorvos

A szombat a Szentföldön

Palesztinából Londonba érkezett jelentések szerint a haifai zsidó kikötőmunkásokat ugyszólván kényszerítik a szombaton való munkára. A „Somre Sabosz” világszövetség memorandumot intézett az angol gyarmatügyi miniszterhez, amelyben kifejtette, hogy a zsidó munkások ilyen mellőzése nem fedi az angol kormány intencióit. Az angolok mindenütt, anyaországukban is, ahol elenyésző népkisebbséget képeznek, respektálják a zsidók ilyen irányu kívánságait. „Palesztinában — mondja a beadvány —, ahol a szombaton ősi jogai vannak, figyelembe kellene venni ezt a szempontot és pedig teljesen magától értetődően. Az egész világ zsidósága úgy érzi, hogy ellene történt súlyos sérelem. Remélhető hogy az új palesztinai kormányzó intervenciója ebben az ügyben sikerrel fog járni.

Rabbi Schechter Belfast, akit az északislandi „Somre Sabosz” szövetség megbízott, hogy *Wauchope* tábornokkal, akit Palesztina kormányzójának neveztek ki, közölje a szövetségnek a szombat respektálására vonatkozó kérelmét, a napokban meglátogatta a generálist. Arra kérte, hogy a Szentföldön szerezzen érvényt a zsidók szombatjának, annál is inkább, minthogy a kormány a közmunkák kiosztásánál a vallásos zsidó munkások ilyen irányu kívánságát mindig is respektálta. *Wauchope* tábornok kijelentette, hogy minden igyekezetével oda fog hatni, hogy a szombat megszentelt kulturinstitúcióját Palesztinában megvédje.

**Szép papírhéju diót szállít
á 76 fillér, utánvétell,
MANDEL MÁRTON
Gyöngyös.**

— A CSORNAI TIFERESZ BACHUKIM vasárnap a következő hiányzó tisztított választotta meg: Friedman Kálmán pénztárnok, ifj. Hoffmann Sándor jegyző, Fleischmann Miklós ellenőr. Az egyesület közözelebb saját *széfer tajró*t írat.

Ankét a máramarosi zsidók helyzetéről

— Máramarosszigeti tudósítónktól —

Mult héten tartották itt azt a konferenciát, amelynek célja felhívni az illetékes kormányhatóságokat a máramarosi zsidók türethetetlen helyzetére. A hozott határozati javaslatok egy része a magyar viszonyokra is alkalmazható. A határozati javaslatok közül nevezetesen:

1. a konferencia megállapítja, hogy Máramarosszigetnek mintegy 60 ezer lelket számláló zsidó lakossága a leg-súlyosabb nélkülözéseknek van kitéve a nyomasztó gazdasági válság miatt, olyannyira, hogy legnagyobb része nem rendelkezik a minimális létfenntartáshoz szükséges anyagi eszközökkel. A közelgő tél beálltával a zsidóság nagy tömegei valóságos éhhalálnak vannak kitéve.

2. a konferencia a munkanélküliség enyhítése érdekében elengedhetetlenül szükségesnek látja közmunkák beállítását. Ezért felhívja a Zsidó Parlamenti Klubot, hogy interveniáljon a kormánynál a közmunkák megindítása érdekében:

3. A kereseti lehetőségek rohamos csökkenése szükségessé teszi a folyó évre fizetett adók revízió alá vételét. A kormány száltsa le az adókat és engedélyezzen moratóriumot a hátralékokra.

4. A kormány változtassa meg a máramarosi erdőkitermelésnél alkalmazott államosító politikáját, amely eddig több ezer zsidó munkást fosztott meg a kereseti lehetőségektől és teljes stagnálásra kényszerítette a fűrésztelepet.

5. A konferencia kimondja annak szükségességét, hogy a nélkülözések enyhítése érdekében 200—300 földműveléssel foglalkozó családot egyrészt Palesztinában, másrészt a lehetőségekhez mérten belföldön, városok közelében létesítendő gazdaságokon kolonizáljanak.

a) Az ICA indítson be sürgős akciót zsidó családok Argentínában való kolonizálása érdekében.

b) A PICA tegye lehetővé a máramarosi zsidóság alkalmas elemeinek Palesztinába való letelepítését.

c) Az Agro-Joint sürgősen szervezen be Máramarosban olyan intézeteket, amelyek elősegíthetik a máramarosi zsidóság átrétegeződését és foglalkozás felé való átcsoportosítását. Nevelje belterjes gazdálkodásra a kis-és törpebirtokosokat és szolgáljon utmutatásokkal a gyümölcsészet és a kertészet fejlesztésénél.

d) A Joint tanulmányoztassa szakértőkkel a máramarosi zsidóság helyzetét és hosszulejárati kölcsönök folyósításával tegye lehetővé a még megmenthető produktív zsidó rétegek talpraállítását.

e) Sürgősen állítsanak fel Máramarosszigeten egy ORT szervezetet, amely lehetővé tegye a zsidó ifjúság produktív pályákra való irányítását.

6. A konferencia kéri, hogy a kormány bocsássa az állam tulajdonát képező földterületekből megfelelő területeket, a máramarosi zsidóság egyrészt belföldi kolonizálása céljából.

7. A konferencia szükségesnek látja zsidó munkaközvetítő irodák megszervezését, úgy a Máramarosban, mint az ország többi részeiben s hogy a munkanélküli zsidó leányok zsidó háztartásokban elhelyezkedésre találjanak.

A lodzi tudós egy hasonlata

A napilapok jelentése szerint, az orosz szovjet, a régi cári rezsim oklevéltárák anyagát kiadja, hogy a régi zsarnokoknak kegyetlensége okiratilag köztudomásúvá váljon. Az is olvasható a lapokban, hogy a newyorki rabbiszeminárium igen nagy számú okiratot vásárolt Oroszországból, amelyek bizonyítják, hogy céltartós volt az a híresztelés, amely az orosz zsidó sajtóban olvasható volt a 80-as és 90-es években, amelynek értelmében II. Sándor cár, bizonyos toleranciával akarta az orosz zsidók rettenetes helyzetét intézni, illetőleg azok könnyíteni. A jelzett dokumentumokból és levéltári anyagokból kiderül, hogy II. Sándor cár minden, a zsidók ügyében elébe terjesztett könnyítést, mereven visszautasított, sőt epés, kegyetlen, zsarnoki pöffeszkedéssel telített megjegyzésekkel kísért. Ugyanez áll a világháború áldozataként megölt II. Miklós cárra is. Ő is, különösen Pleve belügyminisztere, mereven elzárkózott az alól, hogy a zsidók helyzetét megjavítsa, különösen ragaszkodott a zsidó territóriumhoz, azaz, hogy a zsidóknak csak bizonyos kormányzóságban szabad lakniok és így szűk helyre szorítva, lehetetlen gazdasági helyzetbe kerültek. Minden erre vonatkozó könyörgés, petíció eredménytelen maradt. Ebből a korból időszerű feleleveníteni egy frappáns hasonlatot, amellyel Rabbi Chájim Meisl lodzi tudós jellemezte a zsidók helyzetét.

A 90-es évek elején történt. Pleve miniszter rabbi konferenciát hívott össze, az akkori Szentpétervárra. Megjelentek a régi vágású orthodox rabbik, mint pl. a kovnói gaon Rabbi Jicchok Elchonon Spektor, Rabbi Chájim Briszker, a híres jesivafő. Ott volt lodzi zsidó képviselőtében Rabbi Chájim Meisl is. Felvonultak továbbá a kormány által kinevezett korona-rabbik, akik modern műveltséggel is el voltak látva és kitűnően beszéltek oroszul. Ezeket Tiomkin rabbi vezette, aki rendkívül ügyes vitakozó volt. A konferenciát a miniszter azzal kezdte, hogy panaszkodott a zsidókra, mert nincsenek megelégedve az oroszországi helyzetükkel, folytonosan telelárma-zák a külföldi sajtót és ezzel az orosz államot rossz hírbe hozzák. A korona rabbi védekezett, elégsz orosz nyelven és bebizonyították Pleve állításainak aaptalanságát, különösen rámutattak arra, hogy a numerus clausus dacára hűs és állampolgárok, terjesztői az orosz kulturának és arra hogy a katonaságnál nem a numerus clausus arányában szolgálnak, hanem sokszor-ta nagyobb számban; a hadseregben üldözik a zsidókat, lealkázzák őket, de azért hűséges katonák. A belügyminiszter erre elmentáadásba ment át és azt mondta, hogy a zsidók destruktív volta mellett a legvilágosabb bizonyítékot szolgáltatják maguk a zsidók, mert alig van egy nép, amelynek tagjai úgy denunciólnak egymást, annyira igyekeznek egymást tönkretenni, mint a zsidók. Amikor azután adatokat kezdett felsorolni, a rabbik megdöbbenve hallgattak. A helyzetet aklor megmentette a lodzi Rabbi Chájim. Bocsánatot kért először, hogy nem tud *választékos* orosz nyelven így csak egész egyszerű nyelvezettel fogja előadni mondanivalóját. Legjobb lesz, ha mint a zsidó tanházakban szokásos, hasonlaltal fogja kezdeni.

Nézzünk körül — mondotta — a természetben, sohasem látjuk, hogy az egyik állat megessi a másikat. A halaknál azonban igenis tapasztaljuk, hogy az egyik elnyeli a másikat. Mi ennek az oka? Csak az, hogy a szárazföldi állatok számára nyitva az egész föld, a végtelen rónák, a nagy erdők. A halak azonban egy bizonyos helyre vannak beszorítva, a partra nem mehetnek, élelmet nem találnak és így kénytelenek egymást felfalni. Így van az Oroszországban. A többi népek számára nyitva az ut Lengyelországtól Szibériáig. A zsidók azonban beszorítva szűk helyre, úgy vannak, mint a halak és úgy is eszik egymást. Adni kell nekik szabad lakhatást mindenütt, akkor nem fogják azt cselekedni, amit a nagyobb halak tesznek a kisebbekkel. Mindennek a zsidó kényszerterritórium az oka.

A frappáns hasonlat hatásaképpen Pleve rögtön bezárta a konferenciát. A zsidók helyzete maradt a régi, de Oroszországban mindenki tudta, hogy a lodzi rabbi hasonlata, élesfényű reflektorként rávilágított az oroszországi zsidók tragikus helyzetére.

Paróka

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

Aitschüler

Bpest, VII., Csányi ucca 12.
(Király ucca sarok.)

Telefon: József 310—79.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Tajldajsz, Kiszlév 4.
Gyertyagyújtás (Bpest) 4—
שבת kimenetele 4:55

— AMERIKAIK A LENGYEL ZSIDÓKÉRT. Newyorkból táviratozzák: Az amerikai zsidó kongresszusa, az *American Jewish Congress* most fejezte be tanácskozásait Filadelfiában. A kongresszus határozati javaslatot fogadott el, amelyben sajnálatát fejezi ki afelett, hogy a lengyel kormány mindeddig semmit sem tett a lengyelországi zsidó lakosság Icirhatatlantul szomorú helyzetének a megjavítása érdekében. A kongresszus felhívja a lengyel kormányt, hogy tegyen eleget a békeszerződésben előírt kötelezettségének, hagyjon fel a zsidó elemekkel szemben, különösen gazdasági téren, mutatkozó igazságtalan magatartásával és különösképpen szüntesse meg főleg a zsidókra nehezedő adózási rendszert. A kongresszus felhívja a lengyel kormányt, hogy sürgősen módosítsa azokat a törvényeket, amelyek a zsidó lakosságot a kereskedelem és az ipar üzésében akadályozzák.

— A PÁPA AKADÉMIÁJÁNAK ZSIDÓ TAGJA. *Rómából* jelentik: A pápai tudományos akadémia (Pontificia Accademia) a római egyetem matematikai professzorát, dr. Tulis Levi-Civitát, a pápa személyes intervenciójára *valóságos* tagjává nevezte ki, Levi-Civita professzort általa-

ban *olasz Einsteinnak* hívják és bizonyos tekintetben előde is Einsteinnak, aki elméletének megalapításáig sokszor támaszkodott Lévi-Civita matematikai tanácsára. Azt beszéltek, hogy amikor az akadémia felvételi bizottsága jelentést tett XI. Piusnak Lévi-Civita tudományos és erkölcsi egyéniségéről és átmutatott arra, hogy Civita vallásos zsidó, a pápa ezt a megjegyzést tette: „Tudom, hogy Lévi-Civita zsidó, azt is tudom róla, hogy fenkölt jellem és nagy tudós.”

— ELHUNYT A NEGRESTI FŐRABBI. A minap temették R. Jehüdo Weinbergert, az avasfelsőfalusiak tudós és szentéletű főrabbiját, aki életének 75-ik és lelkipásztorokodásának 38-ik évében hunyt el. Temetése az erdélyi orthodoxia hatalmas manifesztaója volt. Bucsubeszédet tartottak: veje, Katz I. arduki főrabbi, unokája, Teitelbaum S. főrabbi, Weinberger Bernát székeljudvarhelyi rabbi, továbbá Weinberger Ede (Dés) és unokája Katz Pinkász. Később megérkeztek és beszédet tartottak: Teitelbaum Joél főrabbi (Nagykároly), Günsberger főrabbi (Aranyosmedgyes), Grünwald rabbi Szatmár, Grosz I. Nagykaroly. A temetésen a hatóságok is képviseltették magukat. Utódjául unokáját R. Semüélet választották. **תענית**

— KAMPÖSKERESZTESEK FŐLÖTT ZSIDÓ BIRÓ NEM ITÉLKEZHETIK. *Münchenből* jelentik: Október 27-én a darmstadti büntetőbíróóság egyik tanácsa előtt Erlich Berger és Johann Zerbes állottak, különböző bűncselekményekkel terhelt. A vádlottak közül Berger követelte, hogy a tanács egyik tagját, dr. Marxot elfogultság címén távolítsák el

a tanácsból. Berget védői ugyanis kifejezték, hogy egy nemzeti szocialista fölött zsidó bíró nem ielkizhet. Nemesak a nemzeti szocialisták felfogása — mondotta az ügyvéd — hanem a modern fajkutatás eredményei szerint sem tud egy zsidó objektív álláspontot elfoglalni más fajtájával szemben. A kampöskeresztes lapok szerint a bíróság a védő kivánságának eleget tett.

A MEGDICSŐÜLT PÁPAI FŐRABBI *Gottlieb Sámuel* z. c. l. Jahrzeitját kegyeletes módon ülte meg mult csütörtök este a pápai Tiferesz ifjusága. *Kidüsin-re* szijü-möt rendezve, Kohn Dezső elnök bensőséges szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt. Haberfeld Jakab főrabbi mesterien felépített emlékbeszédét Gottlieb Benő gemőre-előadó tudós és hatásos szónoklata követte. Majd Marton Ig. L., Baum Samu, Hoffmann Ignác beszéltek nagy eloquenciával. A rendezés Kohn Dezső és Hoffmann Benő érdeme.

— EGY ORVOS NYUGTÁI. Homonán elhunyt dr. Darma aki halála előtt arra kérte feleségét, hogy a fiókjában elhelyezett irományokat helyezze el koporsójába. Felnyitották a fiókot s egy köteg nyugtát találtak azokról az összegekről, amelyeket az orvos a szegényeknek juttatott.

— TEMETŐGYALÁZÁS HALMIBAN. Felháborító merénytetet követtek el ismeretlen tettesek a halmi zsidó temetőben. A temető öre a napokban észrevette, hogy a temetőben kilenc sirkő ki van döntve. A temetőcsősz bejárta a sirkertet, még megdöbbenőbb feldezésre jutott: a tavaly meggyilkolt Weisz Endre vasuti pénzváltó sírját félig felásva találta. A csendőrség erőlyes nyomozást indított.

Nem tudom, hogy meddig beszélgetett az öreg, mert álomba merültem.

Nagyon szépet álmotdram.

Még gyermek voltam, tíz-tizenkét éves. Peszách utolsó napján, délután, javában majszoltam egy macesz darabot, amikor boldogult apám magához szorított, az ölébe ültetett és a következőket mondta:

— Fiam, jövő héten elviszlek Surányba, Reb Jehüde Grünwaldhoz. Eddig itthon voltál, tanultál és tudom, hogy szeretsz tanulni. Már nagy fiu vagy, nagyobb dolgokat kell tanulnod. Fogadd meg, hogy szorgalmas és jó vallásos fiu maradsz.

— Megfogadom apám, mondtam én és a boldogságtól sugárzó arccal futottam be a másik szobába, hogy anyámnak elmeséljem apám tervét.

— Anyám, Surányba megyek, kiáltottam fel már az ajtónál, ahol édes anyám egy imakönyvet szorongatott a kezében.

Könyvek hullottak anyám jóságos szeméből.

— Örölsz fiam, kérde anyám, miatott letörtülte fehér zsebkendőjével a hulló könyveket.

— Hát hogyc örülnék anyám. Tanulni

Budapesti aut. orth. izr. hitközség

Hirdetmény

1416/1931.

Alulírott hitközség előljárósága pályázatot hirdet orth. kóser füstölthusneműek gyártásának és forgalomba hozatalának jogára.

A jog elnyerője — 1932. évi január hó 1-től kezdődő érvényvel — egyedül lesz jogosítva Budapest területén orth. kóser füstölthusneműeket gyártani és árusítani.

Pályázatok titkári hivatalunkban (VII., Dob u. 35.) — ahol a közelebbi feltételek meg tudhatók, — legkésőbb f. évi november hó 30-ig írásban nyújtandók be.

A később érkezett pályázatokat figyelem nem vesszük

Budapest, 1931. november hó 4.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség előljárósága,

— AZ ELHUNYT MEZŐCSÁTI NAGYASSZONY VEGTISZTESSÉGE. Mint mult számunkban jelentettük, az elhunyt nagy csáti gaon, R. Jehüdo Altmann neje jobblétre szenderült. Mult hétfőn volt a temetése óriási részvétellel. Az első heszpedet Tannenbaum Emanuel tornai főrabbi mondta, utána fiai Altmann Simon paksi főrabbi, Altman Fábán mezőcsáti főrabbi, Altmann Sámuel budapesti egyleti rabbi; vejei: Pollák József verpeléti, Jungreis Izidor mezőcsévesdi főrabbi, Moskovits Salamon tokaji rabbi bucsuzatták. Rokonai közül Neufeld Simon miskolci rabbi, Teitelbaum Heiman putnoki, Stein Ferenc diósgyőri főrabbi dícsőítették az elhunyt nagyasszonyt a *Neid Szajrék* méltó leánya erényeit. Az idő cőrehaladottsága miatt elálltak a szótól a Mezőcsáton időző Horovitz jertuzsálemi rabbi, továbbá az elhunyt fivére Tannenbaum E. és Moskovits Hermann. Férje mellé temették. **תענית**

— SZÜLŐK ELYESÜLETE GALÁNTÁN. Igen szép s követendő akcióról értesít bennünket g. antai tudósítónk. Az ottani zsidó iskola növendékeinek szülei *Rózsa* igazgató és *Varga* tanító buzgólkodására megalakították a *Szülok Egyesületét*, amely elnököi *Sussmang Izidort* s jegyzőül *Quastler Jolán* tanítónőt választották meg. A Szülők Egyesülete első ténykedése egy tejkézi, amely a tél folyamán el fogja látni a s egény gyermekeket.

— UJ MIKVÓ NAGYSZOMLATABAN. Grosz Salamonnak a trnavai orthodoxia képviselőjének a városi tanácslyen, buzgólkodása folytán, a hitközség egy régi kivánsága megvalósult: az új városi gőzfürdő épületében megnyílt az *Előjárók* szerinti mikvó, amelyet használatba is vettek már.

— UJ ORTH. ISKOLA SOMORJÁN. Amíg nálunk Magyarországon az iskolák számát egyre csökkentik és a tanerőkben tulprodukción mutatkozik, addig Szlovénzkóban örvendtesen új orth. zsidó iskolák létesítésére is sor kerül. Így a napokban avatták fel a somrjai hitközség új iskoláját, ünnepies keretben. *Dr. Kardos Zsigmond* iskolaszéki elnök köszöntője után *Singer Jakab* főrabbi mondott nagyhatású beszédet. Az ünnepségen, melyen a hatóságok is képviselve voltak, melög ünneplésben részesítették *Tauber Aront*, akinek az iskola létesítése körül nagy érdemei vannak.

— ZSIDÓK A LEGSZÉLSŐBB KELETEN. A Zsidó Ujság a multkor már írt arról, hogy közel a kínai-japán hadszíntérhez van Charbin városa, ahol tekintélyes zsidó hitközség alakult bevándorolt orosz zsidókból. Az onnan jött legutóbbi értesülés szerint a charbini zsidóság — tekintettel, hogy a város Vladivosztoktól elágazó transzszibériai vasutvonalnak a végállomása — remeg ettől, hogy a zsidóellenes fehér-oroszok Charbinban, a volt cári rezsim tisztjeinek vezetése alatt, kik jelenleg a kínai hadseregben vezető szerepet visznek, pogromot fognak rendezni a zsidóság között.

— SZENTFÖLDI SZECÉNYEK JAVÁRA. (*Méir Báál Hanész*) verünk *Winkler Mór* győrsztrátoni főrabbi ur gyűjtéséket P 61.49, mely összeget tündeltesí helyére juttattunk. Hozzájárultak: *Winkler rabbiné* 4.14, *Farkas Mórné* 7.66, *Handelsmann Nándorné* 16.65, *Fohn Ignác* 9.42, *Weisz Artur* 7.17, *Weisz Dezső* 1.90, *Prágai Ödön* 1.57, *Löwi László* 1, *Löwi Márton* 0.90, *Lehner Pál* 0.54.

megyek, a surányi jesivebe.

Ünnep után való héten, anyám nagyon szomoruan rakosgatta egy kis kofferbe a megelőző napon készített pogácsákat. Vonatra ültünk, én boldog voltam, anyám zokogott.

Surányba érkeztünk, apám egy öreg nénikével meggyezve a lakásügyben, aztán napokat szerzett és otthagytott.

A besz-hamidrosba vezetett az első utam és késő este vánszorogtam hazafelé.

Utközben egy rozoga ház előtt megálltam és egy vékony gyerek hang ütötte meg a fületem: — *Zógt de gemőre...*

Erre felébredtem és ott láttam az öreg kocsmárosot az asztalnál, egy hatalmas könyvbe mélyedve énekl:

— Zógt de gemőre.

Egy óra volt, éjfel egy óra, ujra elaludtam.

Erősen süttöt már a nap, amikor felébredtem... Elutaztam a rebbe áldásával... Olyan szép volt minden: Reb Sajele egykori rezidenciája a szent atmosféra, a vallásos hangulat előidézte gyönyörű álom...

Steiner Szabó Vilmos

„Über שבת“ Keresztúron

III.

Megkapó jelenet játszódott le a zsufolásig megtelt szobában. A hosszú szakállas és megelégedett arcú chőszidok vállukra kapták a rebbet, kört alkotva, a kör belsejébe helyezték, miközben az egész társaság gyönyörű keleti énelkel kísérve, kart-karba-öltve tánera perdült.

— *Táte, ich will auch tanzen*, kiáltott egy ijedt gyermek, a rebbe két éves, gondörhaju, szőke fia. — *Ich bin auch e jid* — és mielőtt sűrásra fakadt volna, két bócher felemelte és a rebbenek átadta.

A rebbe homlokán csókolta és megvigasztalta:

— *Dü biszt ách e jid...*

Most már nem egyedül táncolt a rebbe a kör belsejében, hanem a két éves, gondörhaju, szőke fiával.

Tizenegy órát ütött a régi módi gömbölyű falóra, amikor a bencsolásnak vége volt. A rebbe felkál: jelezve azt, hogy a lakomának vége.

Másnap két óráig tartott a *müszaf-ima*, majd az estélihez hasonló sorrendben végződött a még nagyobb lakoma, amely négy

óráig húzódtott.

Az ebédet a *minchó-ima* követte. Egy kevés szünet után a harmadik lakomához (*solajs-szudajsz*) a közben megterített asztalhoz ültünk, ahol már közel kétszáz jámbor hívő szorongott és mély csendben leste annak a fiatal, bölcs rebbenek minden mozdulatát.

Már öreg este volt, amikor bencsolás után a rebbe felállt mizrach felé fordult, és mondta:

— *Ve hü-ü ráchüm.*

A tömeg utána: *Ve hü-ü ráchüm.*

— Mááriv után következett még egy lakoma, a *melave malko*, én azonban egy hatalmas fejtöres bírtokában lakásomra siettem, hogy ott kipihenhessem a szombat — fáradalmait.

Az öreg kocsmáros, akinek jóvoltából ledőltem a megágyazott ágyba, oda jött, egy széklet szorongatva a kezében és az ágy közvetlen közelében elhelyezkedett, nehogy lten ments elaludjak.

— Mit tetszik szólni a mi rebbenekhez? — kezdte a társalgást.

Motyogtam valami érthetlent, ez azonban nem riasztotta őt el az ágyamtól, hanem tovább kérdezősködött.

AZ AGUDA BRÜNNBEN. Brünni tudósítónk jelenti: Jelentős lépéssel haladt előre az orthodoxia vallásos eszméje Brünbben az *„Agudas Jisroel Orts- und Jugendgruppe“* megalakulása által. A város vallásos érzésű zsidói szép számban gyülekeztek a mult vasárnapon az alakuló közgyűlésre. *Weisz Géza* megnyitója után *Grünfeld rabbi*, *Braun J. Joél* szerkesztő (*Pozsony*), *Springer Gusztáv* (*Boskovitz*) beszéltek, majd a tisztikart választották meg: *Weisz Géza* elnök, *Dänemark W. H.* és *Neumark S.* alnökök, *Blumenfeld E.* ellenőr, *Friedmann K.* pénztáros, *Schönfeld M.* jegyző. Vezetőségi tagok: *Blaszberg Salamon*, *Schwartz E.*, *Silber Jenő*, *Adler Béla*, *Springer Ráfáel*.

— SIRKÓAVATÁS. Paksról jelentik: „*Rosenbaum Ignác* hitközségünk néhai érdemes elnökének a sirkövét a napokban avatták fel. Az avató beszédet *Altmann Simon* főrabbi tartotta, majd a megboldogult vejei: *Raab* (*Dunaföldvár*) és *Breuer Vilmos* (*Szered*) beszéltek, kik az ünnepélyes hangulat hatása aatt fogadalomszerűen enunciólták, hogy a gyermekek az unokákat a megdicsőlt végrádeletéhez híven, vallásos szellemben és bené tairók-ká fogják nevelni.”

— A FEHÉRGYARMATI TIFERESZ BACHURIM tisztújítása: *Groszmann Jenő* elnök, *Karger Nándor* titkári, *Mátyás Béla* társelnök, *Weisz Ernő* háznapy, *Löwy Lajos* pénztárnok, *Farkas Miklós* ellenőr; *Rubin Miklós*, *Gerendás Sándor*, *Lebovics Hermann*, *Krausz Nándor* választmányi tagok.

Nagy forgalmu városban

évek óta fennálló, utazók által sürin látogatott igen jól bevezetett orth. kóser

vendéglő

mellette levő élelmiszerüzlettel együtt családi okok miatt átadó. Válaszbélyeggel ellátott ajánlatokat „Biztos, jó megélhetés” jeligen a kiadóhivatal továbbít.

Kellemes borotválkozást szagtalan nyujt a

Széor borotválópor

Ezrek használják. Próbálja meg Ön is.

1/4 kg 50 f, 1/2 kg 1 P.

Vízonteladónak nagy árengedmény.

Gyártja: SZÉOR Vegyipar, SZIKSZÓ.

Utazókat díjazunk!

„FAVORIT“

fest, mos, tisztít

VI. PAULAY EDE-UCCA 51.

szombaton zárva.

Értesítésre hához küldök.

MULTHEI REJTVÉNYÜNK MEGFEJTÉSE: **כני חת** Megfejtették: Roth Sándor és Vilmos (Budapest), Pável Árminné (Kispest), Paplanos Rózsi (Rohod), Billitzer Aladár (Balatonfüred), Reismann Sámuel, Neumann József (Nyirbátor), Schreiber Esztiike, Brach Edit (Nánás), Berkovits Zscharj, Graywer Lya, Bialazurker Béla (Montreux), Weisz Sándor és Hermann (Gégény), Schönberger Arnold (Szikszó), Lichtenstein Jenő és Ignác (Balkány). Engelmann Lajos (Büdszentmihály), Weisz József (Onga).

A POZSONYBAN BEVEZETETT TELJES VASÁRNAPI MUNKASZÜNET ELLEN ugy a zsidó, mint a nem-zsidó kereskedők részéről elhangzott panaszok a prágai kereskedelemügyi kormányt egy pozsonyi ankét egybehívására készítették. A pénteken lefolyt tanácskozáson dr. Hodács min. ügyosztályvezető kijelentette, hogy a kormány a kereskedelem kedvezőtlen helyzetét teljesen méltányolja és a szükséges intézkedéseket folyamatba teszi.

— SZIJÜM-ÜNNEPÉLYEK ÉRSEK-UVÁRON. Nové-Zámkyból (Érsekújvár) jelentik: Az Aguda ifjuság helyi csoportja szombat este *Sabbosz* traktátus befejezése alkalmából szijümöt rendezett. Beszéltek: Quitt Izidor, Herzog Ernő, Lövy Herman, Weisz Jenő. — A *sasz-chevra* vasárnap este tartotta kettős szijümjét *Kidúsin-re és Nedórim-ra*. Az ünnepi lakomán Tigermann főrabbi előadó hadronja és homiletikai szónoklata, valamint Stern rabbi mélyszántó *charifüss- és magidüss*-beszéde képezték az est főpontját. Beszéltek még: Silbermann Jeremiás, Herzog Gyula, Lövy Herman, Stern Márton, Glück Miksa.

— TŰZ EGY MUNKÁCSI BÉSZ-HAMIDROSBAN. Munkácsról jelentik: Az egyik elmúlt péntek éjszaka az egyik béshámidrosban tűz ütött ki, mely több értékesebb felszerelést pusztított el. Szerencsére Klein Hers nevű chászid, ki a késő éjszakai órákban jött haza a munkácsi rabbi asztaltól, a közbelen levő lakásáról észrevette a tüzet és gyorsan fellármázta a tűzoltóságot, kik a tüzet azonnal lokalizálták.

— A SAJÓSZENTPÉTERI JESIVÁBAN gondnoknak Karfunkel Lajos (Nápkor), menza-gabének Jungreis Amron (Gyöngyös) lett megválasztva.

— GYENGÉLKEDÉS IDEJÉN, különösen ha a rosszullétet szorulás fokozza, a természetes FERENC JÓZSEF keserűvíz fájdalommentes székiürülést és kielégítő emésztést hoz létre. Híres nőorvosok a legnagyobb elismerés hangján írják a valódi FERENC JÓZSEF vizről, mert ez a kritikus korban is hosszabb időn át alkalmazható, anélkül, hogy kitűnő eredménye változnék. A FERENC JÓZSEF keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Orthodox templom — Erdligeten

Örömmel tesszük közhirrre, hogy gróf Károlyi Imre örméltósága Erdligeten, ahol már eddig kb. 250 zsidó család vásárolt telket, **orth. zsidó templom építése céljára 600 négyzetöl telket szándékosan adományozni. A templomi funkciók elvégzésére Altmann Sámuel rabbinak készséggel vállalkozott. A rabbi ur f. hó 15-én vasárnap d. e. 10 órakor a telek megszemlélése és az építkezés ügyében Erdligetre utazik Kérjük tagjainkat és hithű testvéreinket, hogy a jelzett időpontban a Rákóczi-ut 24. sz. alatt gyülekezzenek.**

Fogadja a nemesszívú gróf ur ezen elhatározásáért hálás köszönetünket.

„Béim Ahívím“ emberharátok egyesülete (Budapest.)

— A SZERENCSEI CHEVRA KADISA tisztújítása. Szerencséről írják: A szerencsei Chevra Kadisa előjárósága, miután újonnan megalkotott alapszabályai kormányhatósági jóváhagyást nyertek, lemondott és általános tisztújítást rendelt el, mely f. hó 8-án tartott meg. Megválasztottak: Weinstock Mór elnök, Engel Mór alelnök, Alter Jónás és Kain Mór gondnokok, Stein Jónás pénztáros, Mandula Ede ellenőr. Előjárósági tagok: Goldberger Sámuel, Klein Bernát, Sprci Jakab, Bleier Sámuel, Leiman József, Friedmann József, Kaisler Emánuel, Moskovits Ede, Perlestein Adolf. Fentiek kivül tagja hivatalból az előjáróságnak Kornitzer Salamon.

— EGYLETI HIR HAJDUNÁNÁS-RÓL. A *Miszgoy tadoch* szegényeket támogató egyesület, a következő tisztikart választotta: Rosenberg H. Dezső elnök, Schreiber Mór és Stern Salamon gondnokok, ifj. Schindler József pénztáros; Glücklich Dávid, Schreiber Ferenc, Glücklich József stb. választmányi tagok.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
Most
Budapest, Dob-utca 27.
(Skrek-ház) Lift

Szerkesztői üzenetek

DUN.-STREDA: Multheti közleményünk csak általánosságban beszélt, de célszerűen elkerülte az egyes pártok megemléztetését, mivel lapunk, mint pártokon felül álló organum, az egyes pártok viszályaiba egyáltalán nem avatkozik. — REJTVÉNY-BEKÜLDŐK: Tücclem! A jók sorra kerülnek.

Uj rejtvény

(Schönberger Arnold Szikszó)

7	Egyedül
7	Földrengés
5	Bilincs
7	Kereskedő
5	Semmiség
7	Folyamat
7	Osztályrész
7	Rózsa
7	Illatszert

A két sor kitöltése után, a jobboldali sor felülről lefelé adja azt a vallási törvényt, amelyet a midras szerint *Észov* az e heti szidrában elbeszélte dolgaival kapcsolatban nem tartott meg.

Családi hírek

Godringer Rózsika Makó, Ausch Emil Budapest jegyesek.

Guttman Ilonka Nagyálló, Weisz Izák Nagyecsed jegyesek.

Quitt Berta Nové Zámky, Stern Miklós Pezinok-Bratislava jegyesek.

Gecsovits Livia, Gecsovits Salamon leánya, f. hó 15-én fél 1-kor tartja esküvőjét Klein Ferencel a Kazinczy-templomban.

Kertész Ely, Newark, f. hó 15-én fél 1-kor tartja esküvőjét dr. Halpert Salamon tapolcai főrabbiával Újpesten.

Elefant Bellusz Visontán f. hó 8-án tartotta esküvőjét Grünfeld Lajossal, Grünfeld Miksa pártbírtk. elnök fiával.

Friedmann Mór Békéscsabáról és Hirth Böszike (Blau Bernátné, Laudon u., Iuga) vasárnap d. u. 2 órakor tartják esküvőjüket Budapesten a Kazinczy-templomban.

Hirschfeld Etel Vácon eljegyezte Polák Lipót Kiskunfélegyházáról. (Az eljegyzési ünnepély Hermann Ignác munkatársunk vendégszerző otthonában folyt le, mely alkalommal a vőlegényen kívül *diverz tájrot* mondott annak édesatyja, továbbá Hermann Ignác, Hirschfeld Mátyás, Klein Márkusz Budapest, Leopold Hermann, Hirschfeld Oszkár, Braun Jakab.)

Fried Etuska a balmazújvárosi főrabbi leánya és Katz Jenő S. A. Ujhely házasságot kötöttek. A lakodalom alkalmából a vőlegényen kívül az örmapa Fried Menyhért főrabbi, Klein J. nagyszöllősi főrabbi, Klein Mayer (S.A.Ujhely), R. Ajzér Fried (Munkács), Fried Ezra tiszaberceli főrabbi, R. Ajzér Fried (Halmi) és R. József Weisz tartottak szelnél-szebb beszédeket.

Lakodalmi díszesed már 2.50-tól, Nissel éteremben, Rombach uca 16.

A prágai gólem

Történeti elbeszélés. 14 Irta: Bloch Chájim

LASZLO (JESURÜN) MINT TALMUDTUDÓS

Jesurun elutazott Amszterdamba. Megérkezésekor egyenesen a talmud-taniskola igazgatójához ment, akinek a friedburgi rabbi ajánlevelét atnyújtotta. A direktor a vendéget igen szívesen fogadtatásban részesítette. A nagy talmudmester hamarosan tehsmerre a fáradhatatlan Jesurunnek a szent tan iránti nagy buzgalmat és aránylag rövid idő alatt Jesurun mint tudós hírnévre tett szert. Szeretreméltósága által számtalan barátot is szerzett magának. Szerénysege és igénytelen, csöndes lénye mindenkinek a szívét megnyerte.

Alig ért véget a második tanulmányi esztendő, midőn mestere meghagyta neki, hogy térjen vissza szülőföldjére és házasodjék meg. Az ő korában már itt az ideje, hogy családot alapítson. Jesurun nem szívesen hagyta volna ott Amsterdambot, mert itt nagy hírű tudósok közelében lehet, míg hazájában ezt nélkülöznie kellene. Ezért azt a feleletet adta, hogy legszívesebben Amsterdamban keresne magának feleséget. Hozzátette, hogy neki magának elég pénze van, atya dús gazdag ember.

A jesiva vezetője hozzálátott tehát, hogy Jesurünnel hozzáillő élettársat keressen. Azonban a fiatal tudós mindenkit, akit csak szóba hoztak előtte, röviden visszautasított; egyik sem volt rokona a friedburgi rabbinak.

A GRÓFFIU ELVESZI RÁCHELT.

Később egyizben Chájim Berger borkereskedőnek unokahugát ajánlották neki, aki egyéni jólalajdonságain kívül Günzburg Jakab rabbi rokona volt.

Örömmel hallotta ezt Jesurün. Ugy érezte, úgy sejtette, hogy a rabbi ép e házasság miatt küldte őt Amsterdamba...

Habozás nélkül belement az ajánlatba és néhány nap mulva megülték Ráchel és Jesurün eljegyzését. A jegyesek nem is sejtették, hogy egyszer már Prágában eljegyezték egymást; egyik sem ismerte rá a másikat.

Az esküvő előtt néhány nappal történt, hogy a vőlegény drága ékszereket vett menyasszonyának, többi közt két brilliáns gyűrűt. Ráchel felpróbálta a gyűrűket, hogy nagyságuk megfelel-e. A régi gyűrűjét lehuzta ujjáról és az asztalra tette. Jesurün véletlenül kezébe vette a gyűrűt, de abban a pillanatban rettentő borzongás futott át rajta. Halotthalvány lett, midőn ráismert a gyűrűre, amelyet a prágai kolostorban ajándékozott menyasszonyának. És elájult...

Amint magához tért, elbeszélte Jesurün, hogy ezt a gyűrűt ő adta annak idején Prágában első jegyesének; a jegyeség azonban titokzatos módon tragikus véget ért. Esdekelt menyasszonyának, vallja meg őszintén: *kitől kapta a gyűrűt...* Amint Ráchel megvallotta az igazságot, Jesurün ujjongva, határtalan örömmel telt el... Örömkönnyek közt ismertek egymásra és visszagondoltak azokra az órákra, amelyeket annak idején a prágai kolostorban töltöttek.

Jesurün fetárta ezután mesterének és menyasszonya nagybátyjának egész multját, eddigi életét s mindkettőjüket csodálatba ejtette Günzburg Jakab rabbi jóvendölése. Mestere a talmudiskola vezetője így szólt: „Most már nyilvánvaló, hogy ezt a házasságot az égben kötötték és amit a Gonoszság tilos utakon akart egyesíteni, az most megtörténik a megengedett módon.”

Nem tartott soká, amíg Jesurün és Ráchel megtartották esküvőjüket, amelyre a menyasszony szülei és Günzburg rabbi is eljöttek.

Ugyanebben az évben meghalt az öreg Waldberg gróf, Jesurün atya.

Amint Jesurün értesült a halálhírről, ifju hitvesével Prágába költözött és birtokba vette apai örökségét. Miután a kaszusz tekintetében szükséges intézkedéseket megtette, nagy lakomát rendezett birtokán, amelyre meghívta felesége szüleit és azoknak igen sok barátját. Löw rabbi is hivatalos volt az ünnepségre. Kisérétében volt a gólem is. A lakoma közben Jesurün mélyértelmű beszédet tartott, amelyben hálát adott az iteni gondviselésnek, hogy nemcsak egy páratlan nemes élettársal szerencsétlente meg, hanem még a magas erkölcsi Tant, a Tórárt és annak valóságát is osztályrészéül juttatta.

Ráchel menekülésének a titka is megoldódott végre. Löw rabbi a következőkben adta magyarázatát a dolognak:

„Mivel gonosz ellenfeletem, Taddäust már elérte az iteni igazságszolgáltatás keze (amiről később lesz szó), kockázat nélkül elárulhatom Ráchel megmentésének a történetét. És elmondott mindent, úgy ahogy az valóban meg is történt. A jelenlevők pedig úgy ünepelték gólemot, mint egy itenaldotta lényt.

Jesurün jelentős összeget bocsátott Löw rabbi rendelkezésére, hogy jótékonycélu intézményeket támogasson vele. Évek multán pedig, midőn felesége szülei elhunytak, azok egész vagyonát a prágai zsidó litkózságnak ajándékozta és házukból *bésshamidrost* (tanházat) alakított, melyet róla neveztek el.

*

1585. április havában történt. Niszson 14-ik estéjén, amint Löw rabbi a chómece felkutatását (*bedikász chómecs*) végezte és a „kol chamiró” szöveg mondását elkezdte, hirtelen elaludt a gyertya lángja, Ábrahám Chájim szolgának a kezében, s Löw rabbi nem tudta befejezni a szertartást. A rabbi ugyanis minden imáját imakönyvből szokta elmondani. — Egyszer elbeszélte, hogy megérzi a betűkön keresztül, milyen hangulat uralkodik az Égben, *könyörület-e* vagy *szigor?* (*midasz horachanim, vagy midasz hadim*) és ha történetesen az utóbbi lenne, akkor tudja, hogyan kell azon változtatni. — A rabbi intett a szolgának, hogy gyújtsa meg újra a gyertyát, ez azonban újra és újra elaludt.

Löw rabbi megijedt és megparancsolta az ugyancsak megijedt samesznak, hogy álljon a fali lámpa alá és olvassa fel a szöveget, amit azután a rabbi utánamondott.

A szolga megkezdte: „*Kol chamiró vachamió deikó...*” És ahelyett, hogy úgy folytatta volna „*deikó birtüsü* — ami a birtokomban van”, „*deikó bechümsó* — ami az ötöb-ben van” olvasott.

Nu, nu, szólt a rabbi, hogy figyelmeztesse a tévedésre, a samesz azonban még jobban megijedt és remegő hangon ismételte:

„*Kol chamiró vachamió deikó bechümsó...*”

Löw rabbi halotthalvány lett. A rémület izzadság csöppeit törölgette homlokáról:

— Most már értem az összefüggést; szerencsétlenség fenyeget bennünket, meg akartak fosztani a világosságtól, a fénytől. Ezt jelentette az az álom is melyet *Sabbosz hagódajl* éjjel láttam...

Megparancsolta az embereknek, hogy menjenek haza csupán vejét, Jicchok rabbit és a két szolgát: Ábrahám Chájimot és a gólemot tartotta magánál. Ezeknek a következőket mondta el Löw rabbi: Az elmúlt péntek éjjel álomban egy óriási tüzlángot láttam az „Ötös palotából” fellobbanni, amely átnyult a szemben levő, imádkozókkal megtelt „*Alt-neu*” zsinagógába. Mivel nem tulajdonítottam az álomnak jelentőséget, az Ég ilyen nyilvánvaló módon figyelmeztet a közelgő veszedelem elhárítására.

(Folyt. köv.)

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 10, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Jelígis le-
velek válaszbélyeggel küldendők.

Családi hír négy sorig P 4.—, azonfelül
soronkint 1.— P. Minden hirdetés előre
fizetendő (postabélyegben is küldhető).

Házasság

ELŐKELŐ ort. családból való, házias,
vallásos nevelésben részesült fiatal, szép
leány részére megfelelő partie kerestetik.
Biztos egzisztenciával rendelkező vallásos
fiatalemberek, volt bócherok 10.000 pen-
gő és kelengye jelégre a kiadóra irjanak.

HÁZASSÁGI ÜGYEKBE szűles ismer-
etkörrel rendelkező irodám a legna-
gyobb sikerrel és legdiszkrétebb kezelé-
sben jár el. Irodám Magyarország, Ausz-
tria, C. S. R., legelőbb zsidó körökből bir
ajánlatokkal. *Löffler Miksa Vác*, (Vá-
laszbélyeg!)

12.000 PENGŐ hozománnyal és jólmenő
üzlettel rendelkező leányom részére ke-
resek egzisztenciával bíró férjet. *Ortho-
dox* jelégre Tezerhez, Szervita tér.

Huszonhárom év óta közvetlen házasságo-
kat Nagy Jenő, Rákóczi ut. 57/b. Tele-
fon. Cégnevelői levelezés.

Löwinger Sámuel, Kaba. Házasságközve-
lítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg

Külföldi

JELESEN érettségizett okleveles orth. ta-
nitónő, elemi, polgári, gimnáziumi tanu-
lók korrepetálását elvállalja. Cim a ki-
adóban.

14 ÉVES, jó családból való fiú, szakmát
kitanulna, hol szombatot tarthat. Ellá-
tásra reflektál. Fischer Mátýásné, Pest-
erzsébet, Nagy Sándor u. 120.

20 ÉVES gyermektelen metsző, magyar ál-
lampolgár, állást keres havi 80 P fize-
téssel. 7 orth. kabolóval bir jelégre.

KÉT gimnazista írúhoz keresek perfekt
német, szépen beszélő, intelligens neve-
lőnőt, lehetőleg tanítónőt, K korrepetál-
ni is tud és gyakorlata van. 35 évesig
jelégre.

ORTH. KÓSER koszt kapható, esetleges
otthagással, olesó árban. Király u. 19.
III. 10.

NÉMETÜL, magyarul beszélő, szombat-
tartó, intelligens utólcány nevelőnői állást
keres. Leveleket *Kötelességtudó* jelégre
a kiadóba.

FÜSZERESSEGÉD rőfős-, as-szakmá-
ban teljesen jártas, 1000 P evadékkal
fióküzlet vezetését vagy más állást keres.
Cím a kiadóban.

SZAKKÉPZETT divatárússégéd, szerény
fizetéssel állást keres. *Szombattartó 22*.

ELADÓ wiener Sassz, Rif-wilnai, *Mogén
Avrohom* lembergi. Érdeklődők kettős-
lapon *Vétel* jelígegre a kiadóhivatalba.

NYOMDA-BERENDEZÉS olesón eladó.
Friedmann, Miszole, Lichtenstein u. 5.

LEVEGŐVÁLTOZÁSRA küldeném 20
éves fiamat a Mátra vagy Fáttra vidéké-
re, amiért is orth. kóser teljes ellátást
keresek számára a jelzett vidéken. Aján-
latokat ármegjelöléssel kérek. Özv. Weisz
Hermanné, Kiskőrös.

**Szenzáció a RASOFIX
szagtalan borotváló por!**
Magyarországon új!
Németországban általánosan köz-
kedvelt.

1/2 kg. 1 P, 1/4 kg 50 fill.
Vezérképviselő: *Löffler Miksa Vác*.
Viszonteladónak nagy árengedmény.

**Budapesti Orth.
Gyermekgondozó
Spielschule**

4—6 éves gyermekek részére.
Kizárólagos német társalgás. Játék és
hasznos foglalkozás. Naponta séta.
Konzervatív vallásos szellem.
Modern pedagógiai eszközök.
Szellős, tágas helyiségek.
Beiratás: Naponta d. e. 9—1-ig.

Megkezdődött továbbá iskolás gyer-
mekek részére egész delutáni (2—1-ig)
szakszerű korrepetálás.
Iskolai feladatok elvégzése felügyelet
mellett. Fiúknak alapos héber
(chümes-gemore) oktatás.
Német játék és társalgás.
Részletes felvilágosítással szolgál
SONNENSCHNEIN S.
VII., DOB-U. 20. II. 20

NE KISÉRLETEZZEN AZ ARCÁVAL

használja a bevált
BARBIEN
késnélküli borotváló port. Szombattartó
cég világhírű készítménye.
BARBIEN Vegyipar, Bpest, Király-u. 30.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ.

JAKAB M. H. KÖNYVNYOMDA
Budapest, II. Iskola uca 24.

Budapest, 1931. november 20.
5692. Kiszlév 10.

40 fillér

VII. évfolyam 44. sz.

אלהנעמינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. SZ.
Telefon: J. 425—90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Egy egzotikus népvezér

A most Londonban időző hindu
népvezérről, Gandhiról naponként ol-
vasunk a napilapokban, mert ő tőle
függ az indiai „kereszkasztal-konferen-
cia” sorsa. Amikor megjelent Európá-
ban, gunyolódta fogyatékos ruháján,
különös takaróján, azon, hogy csak
kecsketejet iszik s bizonyos napokon
teljes hallgatásba merül. Pár hét mul-
va azonban a gunyolódás elhallgatott
s helyébe a megértés, a felfigyelés lé-
pett. Látták, hogy népének igazi vezé-
réről van szó, akit nem vezet az egoiz-
mus semmiféle irányban, aki igazán
önzetlenül sikraszáll az ő igazi vagy
vélt igazáért. — A hindu népvezér
politikája nem igen érdekelt minket,
zsidókat. Nem is abban rejlik európai
fellépésének zsidó vonatkozásu szem-
pontja, hogy minden felszólalásában
szeretettel, emberi egyenlőséget hirdet
s bár a budhizmus öröklött vallását
vallja, gyakran említi az Istenben való
hitet. Inkább az érdekelheti az ő tö-
rekvéseiben a zsidóságot, hogy az an-
golorok indiai pozíciója, illetőleg Gandhi
küzdemeinek eredménye összefüggés-
ben van Anglia palesztinai politikájá-
val. Ha az indiai helyzet megszilárdul,
akár angol, akár hindu irányban, ugy-
ennek hatása lesz az angol kormány-
nak az arab-kérdésben való állásfoga-
lására, a mi viszont szoros összefü-
gésben van azzal a politikával, amely
a palesztinai kérdést bizonyos vágány-
ra akarja terelni.

A budhista népvezér politikájánál
inkább hozzánk szól az ő egyénisége.
Az, hogy a hindu vezér nem szégyeli
nemzeti ruházatát, hogy a maga szem-
pontjából rituális életmódját nem ta-
gadja s természetesen találja, hogy
bizonyos napokon az önmagába való
elmélkedő elmerülést, szóval a „hisz-
bajdedüsz” egy nemét kultiválja, az
orthodoxianál megértést ébreszt egyé-
nisége iránt.

Ha ez a budhista nem szégyenli a
külvilágtól elütő sajátosságaihoz
ragaszkodni, ne ragaszkodjunk-e
a mi szent hagyományainkhoz,
még ha ezek felületes nézőnél fel-
tűnéstokoznak? Ne legyen a mi töké-
letes Tóránk oly értékű, mint az ő
üres beszédük? (Vélaj szih'je Taj-
ro selémo selónu keszichó betélo selo-
hem".)

Természetesen nem szabad elfelejté-

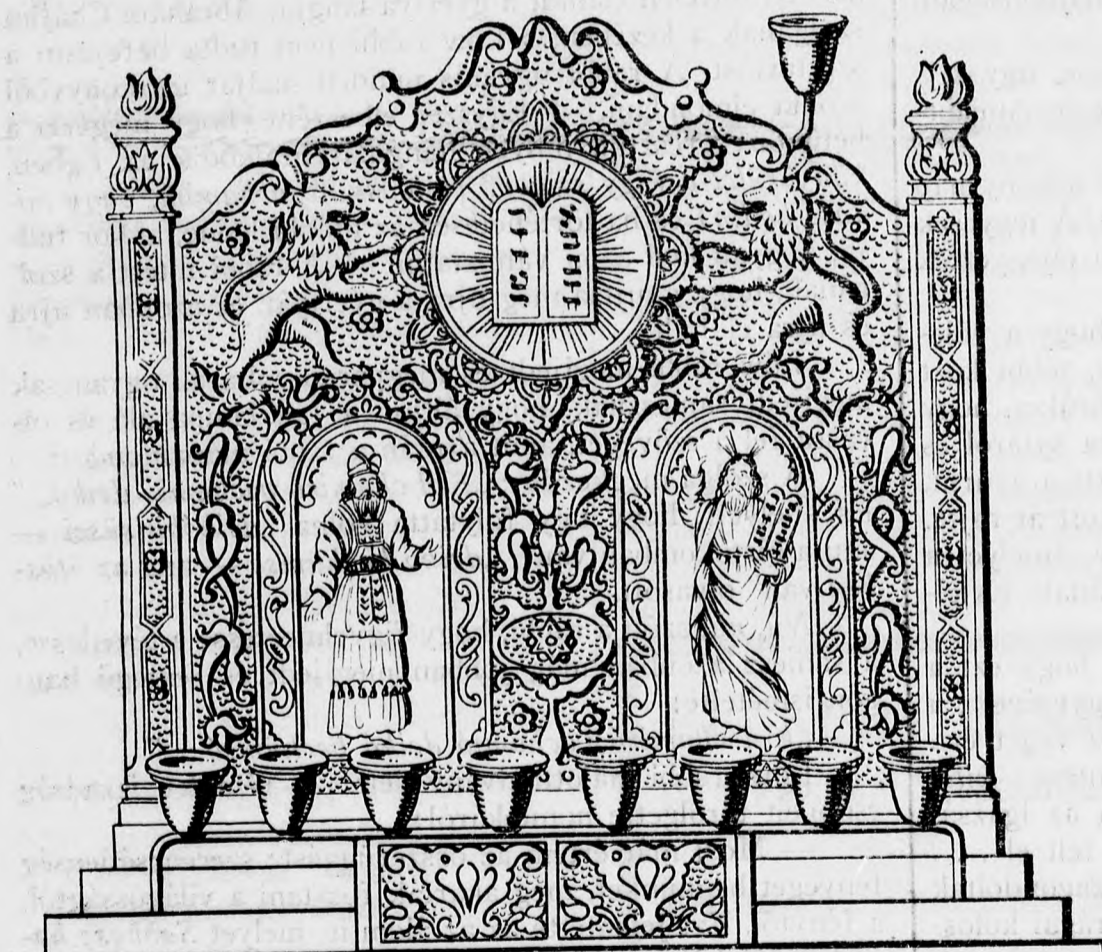
nünk, hogy Gandhi több milliós nép
névében léphet föl, amely nép saját
földjén él s nem hasonlítható helyze-
te a zsidóság szétszórtságából eredő
különleges viszonyokkal, de mégis sze-
mélyisége megtanít arra bennünket,
hogy a hagyományokhoz való bátor,
cél tudatos ragaszkodás — s lényegé-
ben ez az orthodoxia — kellő komoly-
sággal párosulva előbb-utóbb tisztele-
tet vált ki.

A „Meharsó” 300-ik Jahrzeitjára

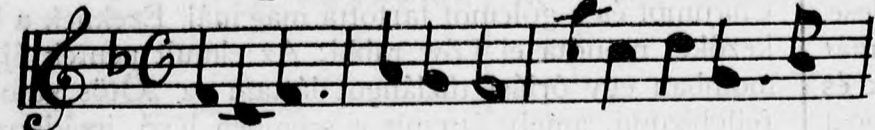
Kiszlév 4-én lett 300 éve annak,
hogy a „Meharso” elhunyt Osztrog-
ban. A Meharsó-t ugyan tanulni kell
s nem róla olvasni de azért nem árt
ilyen évfordulók alkalmából arra gon-
dolnunk, hogy a Tóra-tanulás idők fo-
lyamán milyen kiválóságokat, milyen
szellemi erényeket termelt ki. Három-
száz éve halott testileg a Meharsó, de
mindenkinek, ki talmuddal foglalkozik
és egy tételbe el akar mélyedni az ő
kommentárjához kell folyamodni s
akkor érezzük, hogy — *maga a mester
beszél hozzánk*. A Meharsó rövidítése
annak: Majrénu Horáv Rabbi Semü-
él Eliezer. 1560 körül született. Az el-
ső jesiváját Posenban rendezte be,
ahol gazdag anyósa teljesen gondosko-
dott róla és jesivája fenntartásáról és
ezért ő családinévként anyósa nevét
viselte és *Edels-nek* nevezette magát.
Posenből Chelmben telepedett le majd
a Meharam Lublin elhunytá után lub-
lini főrabbi lett. Utána Osztrogba te-
te át működését, ahol egy templom is
el van nevezve utána. 1889-ben e vá-
rosban tüzvész volt s akkor elégett az
a ház, ahol a Meharsó lakott s amely-
nek bejártánál *liv* ama szava (31.
32.) volt feltüntetve: „Az idegennek
nem kellett az uccán hálnia, ajtaimat

megnyitottam a vándornak (*Bachücs
laj jölin gér...*)

A Meharsó főműve a talmud szöve-
gét kísérő *Chidusim* (új szempontu
megjegyzések.) Mint maga mondja,
ezek a jegyzetek az eredményei annak,
hogy a jesiváján a tanítványaival át-
tanulmányozta a talmudi traktátusok-
kat. Hogy nemcsak nagy törvénytu-
dós volt, hanem rály filozófiai mű-
veltséggel rendelkezett s fenomenális
jártassága volt a kabalában, mutatják
a talmudi *agadákhoz* írt megjegyzé-
sei. Sokszor kitér kortársai erkölcsére
s nagyon ostromozza azokat. E tekintet-
ben nem ismer kiméletet. Sokszor he-
szél arról, hogy korabeli rabbik közül
sokan túlságos mértékben hajszojják
a „köved”-ot s nagyon fennhéjázók. E
tekintetben hű marad önmagához,
mert már 30 éves korában azon tekin-
télyes rabbik között van, akik előír-
ják azt a chéremet, amellyel sujtják
azokat, akik *pénzért vásárolnak ma-
guknak rabbiállást*. A gyermekneve-
lésről is mond igen figyelemreméltó
igazságokat. Már életében is határtan-
lan tisztelettel viseltettek iránta. *R.
Jaszef Chájim Azulaj a Máagol tajv*
című könyvében erre vonatkozólag egy
jellemző anekdotát közöl. Az akkori

Moaus Cür.

EZÜST MENÓRA dúsan aranyozva, elmésen beépített zene-
szerkezettel, mely a „Moaus cür” dallamát játssza. Vitrindisz-
nek, vagy szobadisznek igen alkalmas. Értékcs ajándéktárgy.
Nagysága 25×22 cm. Ára: 100 P.

KAPHATÓ: **STERNBERG. A. BÁLVÁNY-U. 23.**